

FÖRSVARETS

FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 3/2020

ÄNTLIGEN MUCK! FÖRSTA KULLEN VÄRNPLIKTIGA KLARA

SLUTÖVNINGAR Så övade armén, flyget, marinen

Specialförbanden 25 år **SVENSKA SUPERKRAFTEN**

COVID-19 Adam vann tuffa kampen mot viruset

PLUS: PRICKSÄKER VÄRLDSMÅSTARE | INFÖR FÖRSVARSBESLUTET | TRÄNA SOM EN OPERATÖR
| TILLBAKA FRÅN DET CIVILA | ÅSIKT: SVAR PÅ TAL OM AKADEMISERINGEN

VIKTIGARE ÄN NÅGONSIN ATT UPPRÄTTHÅLLA BEREDSKAP

UTE GRÖNSKAR DET och sommaren väntar. Stundtals känns det som om allt är precis som vanligt, men så blir vi påmind om att så inte är fallet. Det nya coronaviruset fortsätter att pröva vårt samhälle och oss alla.

I rådande läge är det en självklarhet att vi i Försvarsmakten ger allt stöd vi kan till samhället. Utöver skydds- och sjukvårdsutrustning och transporter bidrar vi i hög grad

Veterandag, som genomfördes i en högtidlig ceremoni i mindre format, och uppmärksammandet av att Hemvärnet firar 80 år i år. Hemvärnets viktiga roll kan inte nog betonas. Åtta decennier av frivilligengagemang är ett tydligt styrkebesked och visar uthålligheten i vårt lands försvar.

I skrivande stund pågår de politiska förhandlingarna inför nästa

” Samverkan och nära samarbete är avgörande i hanteringen av en kris som rör hela samhället. ”

med specialistkompetens, arbetskraft, stöd vid upphandling och samordning av resurser. Jag är stolt över de insatser som gjorts hittills.

När samhället är sårbart och utsatt för stor påfrestning är det viktigare än någonsin att upprätthålla Sveriges beredskap, säkerhet, internationella relationer och operationer. Vi ska fortsätta att lösa våra uppdrag samtidigt som vi stödjer samhället där det efterfrågas.

Vid en unik beredskapskontroll i början på maj övades gemensam sjömålsstrid med ett imponerande resultat. Övningsverksamheten, en central del i vår förmågeutveckling, har fortsatt på de sätt som varit möjliga. Samtliga försvarsgrenar har genomfört slutövningar för rekryter under våren. Det är riktigt bra.

Andra viktiga händelser som har fått anpassas med anledning av den pågående pandemin är årets

försvarsbeslut. Den närmare inriktningen kommer att läggas fram i regeringens proposition i höst.

ÄVEN OM DET blir en annorlunda sommar hoppas jag att den innebär välförtjänt vila för de allra flesta. Samtidigt fortsätter Försvarsmakten att upprätthålla beredskap och genomföra operativa insatser under sommarmånaderna. Till hösten väntar mycket verksamhet att se fram emot. Vi ska fortsätta att stå stadigt och försvara landet. Vi är tränade i att hantera kriser och kommer att ta oss igenom även denna.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT

S10 OM FÖRSVARSBESLUTET

S14 PORTRÄTTET

Världsmästare på Lv 6.

S20 SWENEX 20

Marinens storövning.

S26 FLYGVAPNET ÖVADE

Stort rekrytfokus.

S28 MUCK!

Färdiga för tjänst.

S47 CORONASTÖDET

Så stöttar
Försvarsmakten.

S54 HEMVÄRNET 80 ÅR

Starkare än någonsin.

S58 JAG OCH MIN LASTBIL

Rekrytlycka.

S60 ÅTERVÄNDARNA

Tillbaka efter civil
karriär.

S66 CIVIL + MILITÄR

Delad roll.

S69 VAR INTE NYTTIG IDIOT

Respektera regler.

S70 TIDIGT VÅRDLANDSSTÖD

När ryssarna kom.

S72 FYS

SOG-operatörens tips.

S76 TILL SIST

S80 PLIKTRÅDET

S81 SPRÅKET

S82 DEBATTSVAR

ÄNTLIGEN RESTIDER

JAG BLEV TVUNGEN att ställa ett jobb till det här numret. Alltså ta bort en planerad artikel ur planen. Den är skriven av vår kommunikationsdirektör (men är inte alls "direktörig") och handlar om fina resmål i Sverige. Gamla försvarsanläggningar som berättar en historia. Som ger en uppfattning om Sveriges försvar som det har sett ut, och samtidigt kanske väcker tankar om hur det borde se ut – eller i vart fall vilka förmågor det borde ha – i dag och framåt. Det är ju för övrigt en fråga som är särskilt aktuell nu inför stundande Försvarsbeslut.

Jag var tvungen att lyfta ut den därför att Folkhälsomyndigheten avrådde från resor längre bort än två timmar från hemorten. Men så dagen innan tidningen skulle tryckas lyftes restriktionen. Beskedet att vi (symtomfria) får resa fritt inom landet i sommar fick det att bubbla under huden. Seglingen till Gotland blir av. Resan till Arn-land (Skaraborg) blir av. Och bara vetskapen om att vi får fara precis vart vi vill bäddar för stark semesterlycka. Vart ska du resa?

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

VÄRELD En av åtskilliga slutövningar som genomfördes i maj efter beslutet att Aurora flyttas fram. **S16**

COVID-19 Adam Frimodig slogs ned av covid-19 mitt under planeringen för upprättandet av fältsjukhuset. **S42**

SLAGKRAFTIGA Specialförbanden agerar när inga andra kan. Här är historien om den unika förmågan. **S30**

BOMBÄKRA Swedec utbildar allt fler poliser till bombtekniker. Följ med på granatsprängning i parken. **S48**

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Mats Ström, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 17 juni 2020. ISSN 1100-8245. Omslag: Joel Thungren/Stridsfotoavdelningen

FIRADE VETERANER

Det blev ett värdigt men annorlunda Veterandagsfirande i pandemins spår.

I STÄLLET FÖR ETT stort, publikt evenemang på Gärdet i Stockholm genomfördes en intim, direktsänd ceremoni från Granhammars slott på Livgardet.

– I stunder som dessa är det än viktigare att hylla dem som gjort och gör en insats för Sverige, säger överbefälhavaren Micael Bydén.

De enda gästerna vid ceremonin utöver överbefälhavaren var talmannen, statsministern, Prins Carl Philip, försvarsministern och ordföranden i veteranförbundet.

REDAN TIDIGT PÅ morgonen genomfördes den traditionella kransnedläggningen vid veteranmonumentet och överflygning med Jas Gripen på Djurgården i Stockholm.

Under ceremonin på Livgardet höll talmannen Andreas Norlén, statsminister Stefan Löfven och överbefälhavaren tal. Arméns musikkår och fältartisterna Johannes Kotschy, Sonja Aldén och Carina Nilsson stod för de musikaliska inslagen. I normalfallet delas ett antal personer under ceremonin men under rådande omständigheter genomfördes

Sonja Aldén, Johannes Kotschy och Carina Nilsson stod för de musikaliska inslagen.

detta i stället under gårdagen på Karlbergs slott.

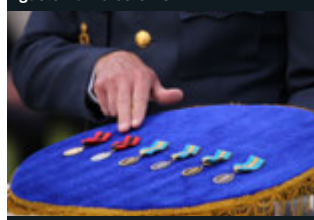
Major Anders Westerberg tilldelades Försvarsmaktens medalj för sårad i strid i silver med anledning av striderna i Kuwait 1992. Dessutom tilldelades fyra personer på hemlig tjänsteförteckning.

– Det blev en fin dag idag trots omständigheterna men nästa år hoppas jag att vi kan samlas igen, som vanligt, på Djurgården säger Micael Bydén.

Text Anna-Lena Björklund/
Försvarsmakten

Prins Carl Philip var en av de fem gästerna vid ceremonin.

Medaljerna som delades ut på årets veterandag.

CITATET

”Det finns en annan optimism i leden nu, det satsas, det är lite mer klipp i steget.”

Örlogskapten **Fredrik Svensson** som återvänt till Försvarsmakten efter en civil karriär.

NATIONELLT BOMBDATACENTER ÖKAR FÖRMÅGAN

FÖR ATT ÖKA samhällets förmåga att hantera den illegala användningen av så kallade explosiva varor etableras nu ett nationellt bombdatacenter. Försvarsmakten deltar i etableringsfasen och kommer i framtiden att stödja med personal från 13:e Säkerhetsbataljonen och Swedec. Centret leds av Polisen.

Huvuduppgiften är att ge en nationell lägesbild över den tekniska hotbilden gällande explosiva varor, stödja utredningar och öka graden av upplärning och lagföring av

Swedec har en växande samling ammunition från världens alla hörn.

HENRIK LUNDOVIST RÅDMARK/LEDS KOMM

brott, öka skyddsnivån för egen personal samt lämna analyser med fokus på preventiva åtgärder för att minska möjligheter till brott.

Initiativet stärker Försvars-

maktens förmåga inom området då myndigheten får en nationell uppfattning om hotet. Det stödjer också utlandsinsatser tack vare tillgång till andra myndigheters information.

95 000 SKYDDSMASKER SKA SANERAS

JIMMY CROONA/STRIDSFOOTO/D

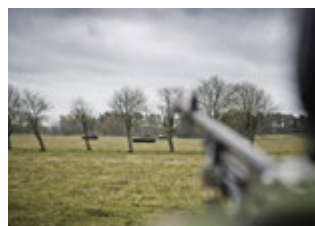

Under normala omständigheter saneras 8 000 skyddsmask 90 varje år. De senaste 18 åren har detta gjorts av ett externt företag. Men från den 1 juni sker detta nu åter i Försvarsmaktens regi, av FMLOG.

– Förändringen beror främst på att Försvarsmakten vill ha kontroll över sina egna saker. Det blir viktigt inte minst i kris-tider eller i händelse av krig, då vi inte kan vara beroende av externa företag för att kunna hålla verksamheten igång, säger Charlie Andersson, logistiker på FMLOG.

Totalt väntar nu inte mindre än cirka 40 000 maskor på sanering och reparation för att åter kunna användas. Det antalet kommer dessutom att växa kraftigt när de 55 000 maskor som lånats ut till samhället börjar skickas tillbaka till Försvarsmakten.

P 7 VÄXER

A GUSTAVSSON/STRIDSFOOTO/D

I NOVEMBER STARTADE bygget av en ny utbildningshall på P 7. Nu projekteras för ytterligare en nybyggnation: en förläggningsbyggnad i Revingehed.

Den blir cirka 6 000 kvadratmeter stor med sovsalar för värnpliktiga, dusch- och toaletutrymmen, grupprum, lek-tionssal, kontorsplatser, förråd, omklädningsrum och torkrum.

– Förläggningsbyggnaden är en förutsättning för vår planerade tillväxt där vi ska utbilda fler värnpliktiga och den sänder en tydlig signal att det nu satsas på Försvarsmakten i Revingehed, säger överste Bo Stennabb, chef Södra skånska regementet.

SIFFRAN

66 385

... personer har tjänstgjort i internationella militära insatser sedan 1953.

STÖRST UNDERRÄTTELSEHOT FRÅN RYSSLAND OCH KINA

Must ser ett ökat underrättelsehot mot Sverige och rekommenderar anställda att undvika resor till Ryssland, Kina och Iran.

ETT FEMTONTAL LÄNDER bedriver olaglig underrättelseverksamhet mot Sverige. Sedan flera år ligger underrättelsehotet på en hög nivå. Det största hotet kommer från Ryssland och Kina, men även Iran utgör ett säkerhetshot, främst mot de exiliranier som lever i Sverige. Det säger kommandör Jan Kinander, chef för säkerhetskontoret vid Must.

Om försvarsmaktsanställda reser till dessa länder utsätter de sig för onödiga risker, exempelvis påtryckningar att delge information om Försvarsmaktens verksamhet. Därför avråder Must nu från resor dit.

KONKRET HANDLAR RISKERNA om att utsättas för trakasserier, till exempel bli kvarhållen och förhörd. Eller att utnyttjas av främmande underrättelse-

Underrättelsehoten utgörs av både cyberoperationer och personbaserad inhämtning.

COLOUREBOX

och säkerhetstjänster genom att exempelvis tvingas att placera ut avlyssningsutrustning eller dylikt på platser dit allmänheten inte har tillträde.

Sveriges geografiska position och högteknologiska försvarsindustri gör både Sverige och Försvarsmakten till föremål för underrättelseinhämtning. Det handlar till exempel om cyberoperationer och personbaserad inhämtning.

Under det senaste året har Säkerhetspolisen även uppmärksammat ett ökat intresse från främmande makt för personer som är anställda i säkerhetskänslig verksamhet och för

personer som har en personlig och nära anknytning till andra länder.

– Det är lätt att tro att nästan all underrättelseinhämtning sker via tekniska hjälpmedel, men det stämmer inte. Främmande makts underrättelse- och säkerhetstjänster använder fortfarande människor för att få tillgång till efterfrågad information, säger Jan Kinander.

UR MOTTAGARLANDETS perspektiv representerar den anställda Försvarsmakten och Sverige, oavsett om resan sker privat eller i tjänsten. Risker finns att främmande makt använder denna situation för att göra en politisk markering och på så sätt kan man bli en bricka i ett ofrivilligt spel.

Försvarsmakten ser löpande över vilka länder som kan innebära risker för den enskilda att resa till ur ett säkerhetsperspektiv. Beslutet att undvika Ryssland, Kina och Iran kan därför komma att revideras.

FARLIGARE UNDER YTAN

Efter en omfattande uppgradering är nu HMS Gotland den modernaste, tystaste och effektivaste ubåten i Östersjön och Västerhavet.

HMS GOTLAND ÄR den första av två ubåtar av typ Gotland som genomgått en så kallad halvtidsmodifiering. Den andra är HMS Uppland som snart är klar för leverans. Modifieringarna handlar bland annat om ett nytt skeppsövervakningssystem, nytt strids- och

eldledningssystem, dykarsluss och modernare Stirlingmotorer. Det innebär att ubåtarna är ännu tystare och i och med det svårare att jaga och bekämpa.

Ubåtarna har dessutom förlängts med två meter genom att kapa tryckskrovet mitt på och svetsa ihop det igen. Den nya tvåmeterssektionen medger bland annat nya system för energiopptimering inombords.

Ingen ubåt i Östersjön och Västerhavet är effektivare.

REBECCA SIGNÅS/FÖRSVARSMAKTEN

Modifiering av de två Gotlandsubåtarna utgör ett stort steg mot nästa generations ubåtar i Försvarsmakten som går under projektbeteckningen A26.

115 BODEN-REKRYTER BLIR YRKESSOLDATER

HUNDRAFEMTON AV utbildningsårets värnpliktiga rekryter har valt att ta anställning i Bodens garnison. Johan Klein är en av dem.

– Jag blir nog kvar här större delen av mitt liv, säger Johan Klein som nyss genomfört värnplikten och börjar jobba som soldat efter sommaren.

Överste Jonny Lindfors, garnisonschef i Boden, välkomnar förstärkningen.

– Det är oerhört glädjande att en stor andel av årets värnpliktiga har valt ett fortsatt engagemang på heltid i Bodens garnison. Vi hälsar alla varmt välkomna, säger han.

50 soldater börjar på Artille-

Johan Klein.

riregementet och 65 på Norrbottens regemente.

DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

FÖRSVARSMAKTEN TAR PALLPLATS

BLAND SVERIGES 150 största företag och organisationer är Försvarsmakten den åttonde mest attraktiva arbetsgivare, och av myndigheterna nummer tre.

Det visar den årliga rankingen från Randstad som bygger på undersökningen Employer Brand Research där närmare 4 800 svenskar har intervjuats. Nytt för i år är att även myndigheter är med i undersökningen.

Polisen kammar hem förstaplatsen, följt av Uppsala Universitet och Försvarsmakten.

– Förhoppningsvis är det ett bevis på att svenska folket tycker att försvaret av Sverige är en viktig uppgift. Vi har dessutom jobbat målmedvetet och strukturerat med att uppfattas och upplevas som en

Mats Ström, kommunikationsdirektör.

attraktiv arbetsgivare och arbetsplats. Det här är ett kvitto på att våra ansträngningar bär frukt och att våra medarbetare gör ett fantastiskt arbete, säger Mats Ström, Försvarsmaktens kommunikationsdirektör.

FÖRSVARSMAKTEN

HALLÅ DÄR

FREDRIK LINDER, sedan 2017 fartygschef på HMS Carlskrona som fyller 40 år.

Vad har HMS Carlskrona betytt för dig?

– Jag gjorde delar av min värnplikt ombord och var med på långresan 1993. Det var första gången jag var hemifrån en längre period och resan tog mig till ställen jag aldrig skulle ha kommit till annars. Jag fick se världen.

Och för marinen?

– Under framför allt långresorna har HMS Carlskrona varit ett skyltfönster för både Försvarsmakten och för landet Sverige. Otaliga internationella överenskommelser har slutits ombord. Idag är hon även stödfartyg för andra enheter inom marinen, och för utländska bidrag under samövningar.

Vilka upplevelser tror du hon helst skulle berätta om?

– Jag tror att hon skulle berätta något från sina passager över världshaven. Det är en speciell upplevelse att korsa Stilla havet eller Atlanten, när du inte ser land på två veckor eller mer.

Vilken människoålder motsvarar egentligen fartygsåldern 40 år?

– Haha, svårt att säga. Hon är väl underhållen och klarar många år till på haven. Men flera system ombord faller nog snart för åldersstrecket. Medelålders, kanske ...?

LEDANDE MILJÖARBETE

Försvarmakten går i spetsen för utvecklingen av nya metoder för sanering av PFAS-ämnen, som bland annat finns i brandsläckmedel.

– I DAGSLÄGET FINNS inga ekonomiskt motiverade metoder för att rena och sanera PFAS-förorenade områden i stor skala. Därför har vi tagit initiativet till ett samarbetsprojekt, berättar Håkan Johansson, som är hållbarhetsstrateg på Totalförsvarsavdelningen på Ledningsstaben. Han är också ordförande i arbetsgruppen AG PFAS som leder försvarssektorns arbete med att finna saneringsmetoder.

Projektet drivs av Försvarmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket och samarbetar med företaget Research Institutes of Sweden (RISE) i Borås.

EN SÅ KALLAD TESTBÄDD har upprättats, en laboratoriemiljö där olika reningsmetoder från

MATTIAS NURMELA/FÖRSVARMAKTEN

Försvarmakten leder arbetet med att ta fram alternativa släckmedel.

inbjudna företag, innovatörer, forskare och andra aktörer utvärderas. Inom samarbetsprojektet eftersöks även tekniska och hållbara lösningar för ersättning av släckmedel som

innehåller PFAS. På så sätt kan kunskap om nya tekniker samlas in.

– Forskning kring metoder pågår för fullt. Inom vattenreningen har man kommit längst. Vi hoppas att vi ska kunna locka till oss aktörer som erbjuder nya tekniker med hjälp av RISE. Exakt när är svårt att säga, men förhoppningsvis har vi hittat funktionella metoder inom fem år, säger Håkan Johansson.

PÅ NY POST

Försvarmakten befordrar den 1 juni kommandörkapten **Karl Henriksson** till kommandör.

Försvarmakten placerar överste **Fredrik Zetterberg** vid PROD RPE SAMO som chef för MRLv från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 december 2020.

Försvarmakten beviljar brigadgeneral **Fredrik Bergman** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som chef för verksamhetsområde Test och evaluering, från 7 augusti tills vidare, dock längst till 31 augusti

2022.

Försvarmakten placerar **Lisa Gustafsson** som chef för MUST UND K vid HKV från 1 september tills vidare, dock längst till 30 september 2024.

Försvarmakten förlänger placering av överste **Jan Pålsson** som chef för MR S från 1 december tills vidare, dock längst till 31 december 2021.

Försvarmakten förlänger placering av överste **Michael Ginér** som chef för Ing 2 från 1 dec tills vidare,

dock längst till 31 januari 2022.

Försvarmakten placerar överstelöjtnant **Teddy Larsson** vid Arméstaben som chef för genomförandeavdelningen från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 maj 2023.

Försvarmakten förlänger placering av kommandör **Per-Ola Johansson** vid HKV LEDS CIO från 30 september tills vidare, dock längst till 30 september 2021.

Försvarmakten placerar kommandörkapten **Fredrik**

CYBERKRIGARE UTVALDA

Ett 70-tal personer sökte till nya utbildningen för blivande cybersoldater. 30 valdes ut.

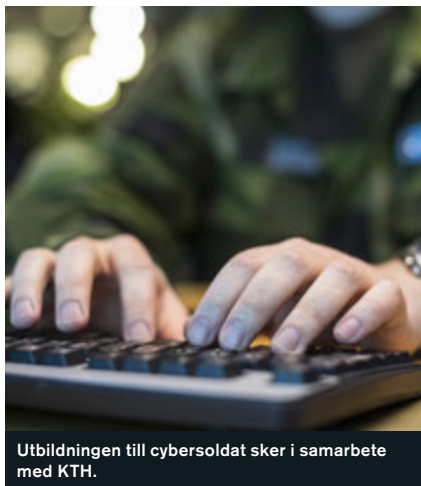
DEN 22 JULI rycker rekryterna in för pilotomgången av utbildningen till cybersoldat. De börjar med en grundutbildning (GMU) följt av en befattningsutbildning i tätt samarbete med KTH, Kungliga tekniska högskolan. Allt avslutas med en tid ute på förband.

– Det känns både spännande, hedrande och lite nervöst. Jag hoppas att cybersoldat kommer passa mig och förhoppningen är att Försvarsmakten vill behålla mig efteråt, säger Maria, som i dag jobbar som barista.

De som rycker in finns i åldersspannet 18 till 33 år och förutom ett gemensamt data- och teknikintresse gillar de

sport och äventyr, och vill göra en insats för landet. Allt enligt den statistik som samlats in vid mönstringen.

I samarbete med KTH ut-

Utbildningen till cybersoldat sker i samarbete med KTH.

vecklas kurser till befattningsutbildningen som cybersoldat. Utbildningen kommer i stor utsträckning vara utmaningsdriven, där soldaterna får uppgifter att lösa både enskilt och i grupp.

"EN EPOK ÄR TILL ÄNDA"

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTOAVD

I MITTEN AV maj kunde kontingentschef Mattias Söderberg ceremoniellt öppna grindarna till Camp Nobel och välkomna FN.

Med representanter samlade från både FN:s sektorshögkvarter och den svenska kontingenten undertecknades de dokument som markerar överlämningen av Camp Nobel från Sverige till FN. En del arbete återstod vid tillfället för undertecknandet som likväl rymmer stor symbolik.

– Det här är en epok som nu är till ända och som blir del av svensk krigshistoria. Den svenska närvaron i Timbuktu, vid randen till Sahara, avslutas i och med detta och nya uppgifter väntar för det svenska styrkebidraget till FN-insatsen Minusma, säger kontingentschef Mattias Söderberg.

Edwardson vid Marinbasen som stf marinbaschef från 1 juni tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Försvarsmakten placerar kommandör **Mats Fogelmark** som chef för FM Veterancentrum från 15 augusti tills vidare, dock längst till 28 februari 2023.

Försvarsmakten placerar kommandör **Olle Mobergh** vid HKV LEDS INRI från den 1 juni tills vidare, dock längst till 31 augusti. Därefter placerar Försvarsmakten Mobergh som Partner Nation Liaison Rep/

Nat LNO US Joint Staff, J6, vid Nato ACT & US JCS Norfolk tills vidare, dock längst till 31 augusti 2023.

Försvarsmakten placerar överste **Torbjörn Sahlén** som chef för sektionen för förmågeinriktning, HKV LEDS INRI, från 20 april tills vidare, dock längst till 31 mars 2023.

Försvarsmakten beviljar tjänstledighet för överste **Gustaf Wallerfelt**, för fortsatt chefsförordnande vid FRA, från 1 juli tills vidare, dock längst till

30 juni 2021.

Försvarsmakten placerar kommandör **Fredrik Lindén** som chef för 1:a ubåtsflottiljen från 1 juni tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Försvarsmakten placerar kommandör **Kjell-Ove Schramm** som chef för planeringsavdelningen vid Marinstaben från 1 april tills vidare, dock längst till 30 juni 2023.

Försvarsmakten placerar överste **Rickard Johansson** som chef för Markstridsskolan från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 maj 2024.

"VI BEHÖVER ETT BESLUT SOM

Även om det för närvarande råder oenighet i politiken stundar ett nytt försvarsbeslut. Försvarets forum vände sig därför till några ledande försvarspolitiska debattörer, för att få deras uppfattning i denna viktiga fråga. Vad tycker Patrik Oksanen, Annika Nordgren Christensen, PM Nilsson, Anders Lindberg och Karlis Neretnieks?

Vilka förväntningar har du på höstens försvarsbeslut?

PO (PATRIK OKSANEN): Att politiken och allmänheten förstår att det här inte är slutet när det gäller vad som behövs, inte ens början på slutet, utan snarare slutet på början för att uttrycka sig churchillianskt. Försvarsbeslutet innebär, oavsett var diskussionen landar, att vi fortfarande är långt ifrån vad vi behöver, och vi behövde det egentligen redan igår.

ANC (ANNIKA NORDGREN CHRISTENSEN): Att det är tillräckligt bra för att vänner i omvärlden ska tycka att Sverige menar allvar med sitt försvar och att eventuella

Patrik Oksanen, journalist, ledamot i Kungl. Krigsvet.akademien (KKrVA).

angripa ska konstatera detsamma.

PMN (PM NILSSON): Att man släpper alla partitaktiska skäl som att splittra eller hålla ihop alliansen och tar ett beslut som moderniserar och professionaliserar försvaret.

AL (ANDERS LINDBERG): Främst att nivån på anslagen faktiskt klättrar upp till 1,5 procent av BNP och att detta även ska

Annika Nordgren Christensen, försvarspolitisk debattör. I KKrVA.

Hur påverkas försvarsbeslutet av pandemin?

PO: Både oerhört mycket och inte alls. Bristerna i totalförsvaret har under pandemin blivit tydligare. Det finns vissa saker som kommer att gå snabbare att få på plats på den civila sidan genom de insikter som kommit. Samtidigt är det ännu osäkert om det blir ett totalförsvarsbeslut i ett paket

”Jag tror att fler har insett totalförsvarets betydelse och det är bra. Det andra är att vi ser stora brister i beredskapen.”

innebära en faktisk förbättring av försvarsförmågan.

KN (KARLIS NERETNIEKS): Försvarsförhandlingarna tycks gå trögt. Dock, den säkerhetspolitiska miljön har inte blivit bättre det senaste året, tvärtom. Något som borde återspegla sig i försvarsbeslutet – kan man hoppas.

eller om det i praktiken blir två beslut, ett militärt och ett civilt. Jag skulle önska en helhet samtidigt.

ANC: Ett antal grundantaganden i svensk försvarspolitik har ju kommit i gungning: Föreställningarna om att vi kan dela resurser med andra den dag alla behöver samma sak, samtidigt. Lika som att det kommer finnas

MODERNISERAR FÖRSVARET"

PM Nilsson, ledarskribent på Dagens Industri.

tid att snabbt bygga upp eventuella brister vad gäller personal och materiel. Vi kommer kriga med det vi har och vi behöver se till att vi har trovärdighet och uthållighet i den egna kapaciteten.

PMN: I värsta fall försena satsningarna, i bästa fall bredda hotbilden något.

AL: Jag tror det finns två effekter. Den ena är att allt fler har insett totalförsvarets betydelse och det är bra. Den andra är att jag tycker vi ser stora brister i beredskapen som det ju varken finns resurser till eller planeringsförsättningar för att åtgärda. Jag hade helst sett att dessa insikter fick påverka redan detta försvarsbeslut men det skulle kräva mer än resurserna till Motståndskraft och Värnkraft.

KN: Att statsfinanserna kommer bli mer ansträngda är klart. Men det är inget skäl att minska på innehållet i "hemförsäkringen". De säkerhetspolitiska följderna

Anders Lindberg, ledarskribent på Aftonbladet.

av pandemin, t. ex. ökad nationalism, talar snarare för att öka försäkringspremien.

Tror du att politikerna nu är mer benägna att satsa på det civila försvaret och att det militära försvaret får stå tillbaka?

PO: Det finns en riksdagsmajoritet för att det militära försvaret behöver ligga på två procent av BNP i slutet av det här årtiondet.

Jag ser inga tecken på att den riksdagsmajoriteten skulle svika i målsättningen.

ANC: Möjligen när det gäller kommande steg efter 2025. Men visst är det märkligt hur sällan andra utgiftsområden ställs mot satsningar inom försvarsområdet? Istället verkar alla acceptera att det ses som ett nollsummespel inom totalförsvaret. Jag tror det är

Karlis Neretnieks, generalmajor (pensionerad.), ledamot i KKrvA.

välgörande att inte acceptera denna premiss.

PMN: Nej. Partierna har investerat mycket i den militära delen och behovet av den kan komma tillbaka när som helst. Det civila försvaret blir en satsning i sig.

AL: Ärligt talat nej. Jag tror att politikerna inser att bristerna i det militära försvaret inte minskar bara för att vi även

”Vi kommer kriga med det vi har och vi behöver skapa trovärdighet och uthållighet i den egna kapaciteten.”

har uppenbara brister i det civila. Detta tror jag är viktigt för diskussionen, att förklara hur militärt och civilt hänger ihop. Att totalförsvaret är ett ekosystem där bitar är beroende av andra bitar.

KN: Risker finns. I politiken är det ofta de för stunden mest synliga problemen som styr, idag den bristande sjukvårds- och försörjningsberedskapen.

Förhoppningsvis klarar våra politiker att anlägga ett totalförsvarsperspektiv och undvika suboptimeringar.

Hur ser du på fördelningen mellan försvarsgrenarna. Bör man satsa mer på de blå eller de gröna delarna av försvaret och i så fall varför?

PO: Ett totalförsvar behöver en helhet i balans. Vi är i det läget att vi har haft tjugo år av underfinansierade och misslyckade försvarsbeslut som skjutit ett materielberg framför sig, och vi står nu vid den punkt då allt har skyfflats för långt och behoven är enorma. Att i det läget ställa frågan vilken vapengren man bör satsa på är som att säga att jag ska svara på vilket barn som ska få mat, och samtidigt uppmåna till kamp inför öppen ridå om otillräckliga brödbitar.

ANC: Försvarsmakten måste vara operativt balanserad för att kunna möta alla tänkbara scenarier. Det är grundförutsättningen för en krigsavhållande förmåga. Att blått och grönt klöser varandra på grund av bristande tillskott och så många hål att fylla i varje försvarsgren och stridskraft, är kontraproduktivt och tjänar enbart de som vill strypa ökade budgetanslag. Börja med det som är mest akut för att uppnå en fungerande helhet. Håll ihop. Då blir det fortsatt tillväxt för alla.

PMN: Man bör satsa på teknik och sikta högt och de blå grenarna är mer tekniktunga. Sverige bör också planera Östersjöregionens försvar tillsammans med Nato och då blir det naturligt att Sverige på

grund av sitt geografiska läge tar stort ansvar för hav och luft.

AL: Jag har den impopulära åsikten att Försvarsberedningen kan ha tippat lite för mycket till det gröna. Fullt rimligt i relation till hur illa läget är. Men blickar vi framåt några år kommer behoven i främst marinen att vara mycket stora och Östersjön bli (är redan) extremt viktigt. Detta borde inte ha placerats bortom 2025. KN: Frågan har inget svar om man inte ser till helheten. Önskar vi exempelvis ha förmågan att på marken (gröna) ingripa mot luftlandsättningar eller landstigningar så krävs en god luftförsvarsförmåga (i huvudsak blå), för att skydda anfallsförbanden mot fientligt

mellan professionen och politiken om vad som anses krigs-avhållande. Debatten borde handla mer om vad vi anser att Sverige ska klara, vad som är en rimlig ambitionsnivå för totalförsvaret och hur denna grundläggande (hotbildsberoende) försvarsförmåga och motståndskraft ska skruvas fast beslutsamt och långsiktigt.

PMN: Vikten av att öva och delta i internationella insatser. Mellanöstern och Nordafrika är Europas närområde och där behövs stabiliserande militär närvaro under lång tid framåt.

AL: Försvarspolitiskt saknar jag ett samtal om den teknologiska förändring vi befinner oss i. Hur påverkar autono-

?? Försvarspolitiskt saknar jag ett samtal om den teknologiska förändringen. Hur påverkar autonoma vapensystem och AI, exempelvis.??

flyg. Och omvänt. Satsar vi i huvudsak på luftförsvar utan förmåga att anfalla på marken står vi med byxorna nere om angriparen lyckas luftlandsätta eller landstiga. Just nu är det för lite av allt.

Vilka frågor saknas i försvarsdebatten?

PO: Den främsta frågan jag saknar är vår strategiska idé i svensk säkerhetspolitik kopplat till försvaret. Vilken och vilka uppgifter ska vi kunna lösa i en större strategisk kontext.

ANC: Vi fastnar i en debatt om enskilda system eller mycket ytliga påståenden om det framtida stridsfältets krav. Det bekymrar mig även att det verkar saknas en gemensam syn

ma vapensystem, AI, cyber och så vidare? Varför tänker vi inte mer kring distans, som kryssningsmissiler, om vi nu ska gå fullt ut avskräckning? Och om vi tänker på hur mycket denna teknologi förändrar samhället? Vad betyder de etiska och politiska överväganden som skapas för försvaret?

KN: Sveriges viktiga roll för våra grannars säkerhet. Hålla Finlands förbindelser till omvärlden öppna. Svenskt territoriums betydelse för Baltikums säkerhet. Hjälp till att skydda Norge. Vi spelar en avgörande roll för fred och stabilitet i hela regionen. ◀

Text **Johan Lundgren/Leds Komm**

HÅRDTESTAD FÄLTUNIFORM

OLA JACOBSEN

Drygt 100 soldater och officerare har levt i en ny fältuniform sedan årsskiftet. I stället för sina m/90 har de burit någon av de fyra varianter som just nu utvärderas inför valet av ny uniform för hela Försvarsmakten.

MIA NILSSON PÅ FMV, som är projektledare för den svenska delen av upphandlingen, understryker att det här ett nordiskt projekt och att övriga nordiska länder just nu också genomför motsvarande tester av det uniformssystem som kallas NCU, Nordic Combat Uniform

SEX FÖRBAND TESTAR

– HÄR I SVERIGE är det officerare och soldater på sex förband som har hjälpt oss på det här sättet. De har använt uniformerna i sin vanliga verksamhet

och vid några tillfällen svarat på enkäter om sina erfarenheter av dem, berättar Magnus Hallberg, major på Markstridsskolan och ansvarig för kontakten med förbanden som deltar i de så kallade brukartesterna.

ÖVER HÄLFTEN KVINNOR

FÖR ATT FÅ en så bra bild som möjligt av hur de nya uniformerna fungerar har deltagarna valts så att man får en stor bredd ifråga om vapengrenar, förbandstyper, befattningar och geografi och klimat.

– Fler än hälften av individerna i de svenska testerna är kvinnor, i syfte att verifiera kravet om samma funktionalitet oavsett kön. Vi har haft en övervikt av kvinnor eftersom de övriga länderna inte har ett lika stort underlag av kvinnlig personal som Sverige, förklarar Magnus Hallberg.

Det är ännu för tidigt att säga någon om resultaten, då det skulle kunna påverka den lagstyrda upphandlingen. Under sommaren sammanställs erfarenheterna från användartesterna för utvärdering, tillsammans med andra aspekter som kostnad och resultat från tester som slittålighet.

– Utöver användartesterna har vi gjort flera fokustester, bland annat för djungel- och ökenklimat och ett klimatkamartest, för att få underlag för hur de klarar olika klimat. Vi har också gjort ett tvätttest som motsvarar ett års slitage, säger Mia Nilsson.

Först i januari 2021 räknar hon med att utvärderingar och förhandlingar är klara, och att en leverantör kan väljas. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

SKJUTGLAD

Anna har vm-guld med tre olika landslag.

” Jag sköt gevär för första gången när jag var fyra år. Sedan dess har skyttet varit mitt största intresse.

När jag var liten sa jag alltid att jag skulle bli militär när jag

blir stor, som pappa. Och så blev det. År 2004 ryckte jag in och sen dess har jag jobbat här på Lv 6 i Halmstad. Tack vare Försvarsmaktens satsning FM Elit kan jag förlägga det mesta av min träning till arbetstid, något som är nödvändigt för att kunna elitsatsa.

Jag har tävlat mycket och är rätt säker på att jag är den enda i världen som vunnit vm-guld för tre olika landslag: militär-, para- och det friska landslaget.

För att bli trefaldig världsmästare kan man inte ligga på latsidan. "Jag tränar mellan 10 och 50 timmar i veckan. Som tur är får jag träna på arbetstid", säger Anna.

Text **Johanna Toll/Leds Komm** Foto **Åsa Eriksson/Försvarsmakten**

Anledningen till att jag tävlar för paralandslaget är att jag 2014 skadade foten väldigt illa. Olyckan hände när jag halkade och fastnade på väg nerför en trappstege från en radarstation, och blev hängande i högerfoten. Just då kände jag inte att foten var av utan tänkte mest "hoppas ingen såg mig". Sen följde flera operationer och vid den tredje operationen fick jag en nervskada som gör att jag har ont hela tiden. Det känns som att en kniv trycks

in i foten.

Jag har lärt mig att leva med smärtan, men visst sätter det sig på humöret ibland. Exempelvis har jag inte särskilt stort tålamod med folk som gnäller över småsaker.

Egentligen borde jag inte kunna tävla mot friska eftersom jag står på ett ben när jag skjuter, men oftast går det bra. Att Paralympics i Tokyo blir uppskjutet ett år känns okej. Nu hinner jag satsa och bli ännu bättre till nästa år. ”

ANNA NORMANN

Bor: I Halmstad.

Familj: Man.

Husdjur: Häst.

Ålder: 35.

Arbetar: Löjtnant, ledarskapslärare på LvSS.

Okänt intresse: Samlar på parfymer.

Tävlrar i skytte: 10 m. luftgevär, 50 m salongsgevär, 300 m Mauser.

NÄSTA:

MUCK

Text Anne-Lie Sjögren/P4

**HAN LIGGER VÄL DOLD I SKOGEN. ÄR
I PRINCIP OMÖJLIG ATT UPPTÄCKA
FÖR ETT OTRÄNAT ÖGA. ENDA
SÄLLSKAPET ÄR HANS NÄRMASTE
GRUPP, EN KIKARE OCH NÅGRA
PORTIONER MJUKKONSERVER.
HAN HETER ISAC LILJA OCH HAR
LEGAT OCH SPANAT PÅ FIENDENS
TRUPPRÖRELSE I DAGAR.**

– VI HAR BEDRIVIT spaning i fyra dygn nu med beredduppgift störstrid. Vi har det rätt bra här ute, tycker jag. Värnplikten har varit mycket intensiv med både toppar och dalar, jag har aldrig mått så dåligt i mitt liv men heller aldrig mått så bra.

Isac och hans grupp från Livregementets husarer är några av de drygt 1 300 deltagare från Skaraborgs regemente, Trängregementet, Livregementets husarer, Markstridsskolan och en liten del av Ledningsregementet som varit med under övningen Våreld. Den var slutövning för värnpliktiga och elever på Försvarsmaktens skolor och gick mellan den 11 och 21 maj i trakterna av Skövde och Karlsborg.

NYA CHEFER TRÄNADES

UNDER ÖVNINGENS FÖRSTA dagar låg fokus på att träna Försvarsmaktens nya chefer,

det vill säga elever från våra skolor. Bland annat har elever från Markstridsskolans Taktisk kurs armé (Tak A) gått i befattning i sina typförband. Det är en ettårig nivåhöjande utbildning för arméns löjtnanter. En av dem som går utbildningen och deltog i Väreld är Sofia Lestander.

– Det här blir som en examen för kompanichefsdelen av kursen. Jag har testat rollen både som kompanichef och

Det utgör underlag för fortsatt planering av striden. Under övningen använde brigaden ett scenario där de kunde använda hela brigadens förmågor med hjälp av spelade förband. Det gör att uppgifterna till de olika bataljonerna sätts i rätt kontext. Då ställs krav på ett samspel mellan bataljonerna som innebär att de övar på rätt sätt. Detta blev möjligt när förbanden i Skaraborg genomförde slutövningen samtidigt

– Att delta i en större övning är mycket viktigt. Det är när vi övar med sidoförband i brigadkontext som vi verkligen kan öva helheten. Logistik är en förutsättning för att brigaden och armén ska vara uthållig över tid, säger Magnus Elg, chef för logistikbataljonen.

Alla ingående förband har prövats i nya taktiska situationer. Trots den snabba omplaneringen som behövde göras när Aurora flyttade fram har både värnpliktiga och yngre befäl fått träning i sina befattningar, med äldre befäl från regementsstab och enheter som mentorer.

– Jag är mycket nöjd med att förbanden i Skaraborg har övat tillsammans och att vi lyckades genomföra övningen i ett brigadkoncept där fristående bataljoner och funktioner kunnat övas och prövats. De mål vi satte för värnpliktiga och de krigsförband vi utbildat i år har nåtts vilket är mycket glädjande. Det är andra året som vi genomför värnpliktsår och vi fortsätter utveckla våra övningar. Årets slutövning har visat att vi är på rätt väg, säger övningsledare Bengt Alexandersson. ◀

”Det har varit en utmaning, men roligt och nyttigt. Och svårt.”

ställföreträdande under några dagar.

– Det har varit en utmaning men samtidigt väldigt roligt och nyttigt. Och svårt! Det blir aldrig tråkigt i alla fall, säger Sofia efter att ha lett ett stridsvagnskompani under övningens inledande dagar.

De observationer som Isac och hans grupp gjorde rapporterades till Andra brigaden, som ledde övningen. Det är en av K3:s huvuduppgifter, att inhämta information som sedan bearbetas till underrättelser och rapporteras till högre chef.

och därmed kunna samöva sina olika förmågor.

SNABB OMPLANERING

P 4:S ENA MEKANISERADE bataljon har under Väreld övat sin huvuduppgift, anfall och försvarsstrid med pansarskytte och stridsvagn. För att de stridande delarna ska ha uthållighet krävs att det fylls på med drivmedel, ammunition, vatten och mat. Sjukvård, transporter och trafikledning är andra uppgifter som också måste fungera och det ser Trängregementet till att det gör.

SARAH RYRHAGEN/FÖRSVARSMAKTEN

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTO

Sofia och Isac visar på deltagarbredden under Väreld: från värnpliktiga rekryter till elever på Forsvarsmaktens skolor och fastanställda soldater och officerare.

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTO

Ett av övningsmålen var att försätta de yngre cheferna i situationer som kräver snabbt beslutsfattande.

Väderförhållandena under övningen växlade mellan torrt, varmt, dammigt, regnigt och lerigt. Då är det lätt hänt att man kan behöva bärgning.

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTO

Enskilda vagnar fick vid vissa tillfällen spela hela plutoner för att ge bataljons- och brigadstaben en mer dynamisk övning.

SWENEX20

Text *Rebecca Landberg/Marinstaben*

HAVET SJUDER

DET ÄR OROLIGT I OCH
RUNT SVERIGE. DEN
MILITÄRA NÄRVARON I
ÖSTERSJÖN HAR ÖKAT
OCH DET SVENSKA
TERRITORIET HAR
KRÄNKTS UPPREPADE
GÅNGER. SABOTAGE
HAR GENOMFÖRTS OCH
CENTRALA STOCKHOLM
ÄR AVSPÄRRAT EFTER
ATT FLERA BILBOMBER
DETONERAT.

INLEDNINGSSCENARIOT av övningen Swenex 20 befinner sig Sverige i en kris. Marinen har en viktig uppgift i att skydda Sveriges kustlinje, för att säkerställa att de förnödenheter som krävs för landets försörjning kan tas emot.

I Göteborgs skärgård har privatpersoner rapporterat in misstänkt verksamhet och fientliga specialförband tros operera på öarna. Ett fartyg med viktiga förnödenheter till svensk sjukvård behöver

minor. Amfibieskytte och säkerhetsplutonen söker av skärgårdsöar för att hitta och bestrida eventuella fientliga specialförband. Ute till havs övervakar de större fartygen luftrummet och havsytan.

Konflikten eskalerar snabbt och riksdagen fattar beslutet att Sverige är i krig. Analysarbete och planering för hur Sverige ska skyddas pågår intensivt dygnet runt och de två frågor som hela tiden ställs emot varandra är: Vad måste ske? Vad får inte ske?

”Marina styrkor förbereder sig för att möta angripare ute till havs.”

sjöfartsskydd mot tänkbara hot. Försvarsmakten har upprättat ett tillfälligt skyddsobjekt som gör det möjligt att stoppa all övrig trafik in och ut ur området inför eskorten.

SKÄRGÅRDSBEVAKNING

BEVAKNINGSBÅTAR OCH minröjningsfartyg söker efter både minor och miniubåtar. Röjdykare söker av området vid kajen för att hitta eventuella explosiva föremål eller

Underrättelseinformation visar att fientliga ro-ro-fartyg (lastfartyg, “roll-on-roll-off”, reds. anm.) har satt kurs mot Sverige. Marina styrkor förbereder sig för att möta angripare ute till havs och kunna genomföra sjömålsstrid. För fiender är det svårt att försvara sig mot ett samordnat anfall som sätts in från flyg, fartyg och landbaserat system samtidigt. En anfallsmetod som kräver lagarbete under stor tidspress

RICKARD TÖRNHJELM/STRIDSFOTOAVD

Covid-19 trasslade onekligen till det, men övningen Swenex 20 kunde genomföras utan problem. Fast visst förekom en del trassel, som här på backen (förliga delen av fördäcket) på ett av minröjningsfartygen.

En ROV (Remotely operated underwater vehicle, undervattensfarkost) sjösätts för att undersöka om ett minliknande eko är en sjömina.

RICKARD TÖRNHJELM/STRIDSFOTOAVD

Amfibieförbanden söker genom öarna och säkrar terrängen.

JOAKIM NORDSTRAND/FÖRSVARSMAKTEN

” Amfibieförbanden klarar av att försvara stora områden. ”

då robotar avfyras från många olika enheter, positionerade långt från varandra för att träffa samma mål samtidigt.

TÄCKER STORA OMRÅDEN

FÖR ATT HINDRA lastfartygen från att kunna utföra landstigningsoperationer genomförs strategiska mineringar i utsedda hamnar. Amfibieförband placeras ut för att försvara områden dit fartygen bedöms

anlända. Amfibieförbanden har god rörlighet och förmåga att ta med vapensystem som kan verka från båda hav och land, vilket gör att de klarar av att försvara stora områden trots små enheter. De kan omgruppera till nya platser, varsohelst i Sverige, där de behövs som allra mest.

I bakgrunden, under Marinbasens paraply, pågår samtidigt ett febrilt arbete med att

SWENEX20

Helikopterförmågan är ett viktigt komplement för att stärka marinens förmåga.

Helikoptern har förmåga att snabbt kunna kontrollera stora områden och har en viktig funktion i ubåtsjakt.

FÖRSVARSMAKTEN

planera och genomföra försörjning av de stridande förbanden. Bränslet som förbrukats måste återfyllas, nya robotar och torpeder måste levereras och matförråden fyllas.

Logistikförsörjning är en känslig men viktig del för att striden överhuvudtaget ska kunna fortsätta. Hur ska transporterna ske under yttre hot och när infrastrukturen i samhället är påverkad? Många faktorer spelar in. Brister det någonstans i länken blir de stridande enheterna så småningom helt verkningslösa.

SOLDATKUNSKAPER PRÖVAS

FÖR DE VÄRNPLIKTIGA som deltar i Swenex 20 är det en extra viktig övning då det är den enda gången de får öva i en sådan här stor kontext. De får sina soldatkunskaper pröva i sin befattning och får öva sin roll i ett stort förband.

Varje enskild individ har ett stort ansvar och har en viktig roll i Sveriges försvar, och i större övningar blir det lättare att förstå sin roll i det stora hela.

Hur var övningen?

Evelina Nilsson, kock på HMS Trossö vid Fjärde sjöstridsflottiljen

"I vanliga fall jobbar jag som signalmatros på bryggan, men på grund av personalbrist var jag i byssan den här övningen. Jag är glad att vi fick komma iväg på Swenex och för mig har det

varit utvecklande att få kliva in i en annan befattning än den jag brukar ha. Trots personalbrist så gör vi vad vi kan och fartyget tar till vara på att jag har en kockutbildning i grunden."

Michael van de Munt, värnpliktig kommissarie vid Amfibieregementet

"Det har varit både roligt och roligt och intensivt. Logistikern har varit en väldigt stor del av övningen och det har varit väl-

digt givande att fullt ut få arbeta med sin huvudtjänst. Swenex har på sätt och vis varit ett slutprov för oss. Nu får vi möjlighet att knyta ihop säcken och tillämpa allt vi lärt oss under vår befattningsutbildning. Nu förstår man verkligen att allt vi gjort hitintills har haft en anledning."

VICTOR PERSSON/FÖRSVARSMAKTEN

"Än viktigare att vi tränar i ansträngt läge"

Målsättningen med Swenex 20 har bland annat varit att träna samordnad sjömålsstrid och sjöfartsskydd, förklarar övningsledare Jonas Källestedt.

samt i Stockholms skärgård, runt Göteborg och i Blekinges kustband.

– I Swenex 20 har vi slipat på vår förmåga att skydda sjöfarten på västkusten, och tränat på att möta ett angrepp till sjöss på ostkusten, säger övningsledare Jonas Källestedt.

För att inte

riskera spridning av coronavirus vidtogs flera extra åtgärder. Bland annat en noggrann hälsokoll på deltagarna inför övningens start, höga krav på handhygien och att avstånd hålls i den mån det har varit möjligt.

– Försvarsmaktens uppgift är att ha beredskap för att skydda Sverige mot väpnat angrepp, oavsett vilken situation vårt land befinner sig i. Det gör det än viktigare att vi tränar och utvecklar våra förmågor också i perioder av ansträngt läge.

Stridsbåten är huvudtransportmedlet för amfibiebataljonen för att snabbt och smidigt kunna transportera personal och materiel i skärgården. Amfibieregementets styrka är att de snabbt kan förflytta sig mellan olika geografiska områden.

SLUTÖVNING

Erling Holst (R3-soldat) och Tilda Jolhammar (flygterminalsoldat) på plats i Borlänge i samband med att åtta Jas landade för att snabbtanka.

FLYGHJÄLTARNA PÅ MARKEN

När Aurora 20 sköts fram fick förbanden i Flygvapnet en chans att istället genomföra slutövningar med fokus på de värnpliktiga.

FLYGVAPNET SKA HA hög beredskap, ständigt genomföra insatser och samtidigt växa för att kunna möta de krav som ställs i ett förändrat omvärldsläge. För att lyckas med detta måste försvarsgrenen inte bara behålla anställd personal utan även rekrytera nya, unga och drivna medarbetare.

Här spelar rekryterna en särskilt viktig roll. De är ett välbehövligt och välkommet tillskott till flygvapnets krigsorganisation.

FOKUS PÅ BASFÖRMÅGA

TANKEN VAR ATT slutövningen skulle vara en del av Försvarsmaktens stora övning Aurora 20. När det stod klart att den flyttas fram planerade förbanden på mycket kort tid egna slutövningar, som genomfördes i mitten av maj med gott resultat.

Flygvapenchefen generalmajor Carl-Johan Edström och flygvapenförvaltaren Ulrik Danielsson besökte samtliga övningar.

– Jag är imponerad över hur snabbt förbanden ställde om. Planeringen för Aurora pågick i 18 månader och när den ställdes in hade förbanden bara några veckor på sig att planera om. De

kämpade hårt och har verkligen lyckats, jag är imponerad, säger Ulrik Danielsson.

En fördel med att den stora försvarsmaktsövningen ställdes in var att flygvapnet fick möjlighet att lyfta förmågan i de egna basförbanden, och rekryterna kunde då fokusera på flygvapnets basförmåga.

MÅNGA VILL FORTSÄTTA

DE SOM DELTOG vid slutövningarna har varit mycket positiva och engagerade. Slutövningarna har utvecklat förbanden och drivit dem framåt. Det har gett förbanden möjlighet att utveckla sin militära förmåga och att förbättra sin kapacitet för att lösa sina uppgifter.

KRISTOFFER OLOFSSON/FÖRSVARSMAKTEN

De scenarier som övades skilde sig åt men samtliga var lokalt anpassade. Scenarierna startade i fredstid och eskalerade till höjd konfliktnivå. De avslutades sedan i ett väpnat angrepp.

Intresset bland rekryterna för att fortsätta engagera sig inom flygvapnet och Försvarsmak-

ten var stort. Drygt hälften av deltagarna uppgav att de ville fortsätta inom flygvapnet och Försvarsmakten som kontinuerligt anställda soldater, specialistofficerare, officerare eller tidvis tjänstgörande soldater.

– Jag ser fram emot att få välkomna många av de rekryter jag mött som nya medarbetare

redan till hösten. De är efterfrågade och kommer att göra skillnad, säger flygvapenchefen Carl-Johan Edström. ◀

Text **Angela Lindberg Ullman/**
Flygstaben

”Scenarierna startade i fredstid och eskalerade till höjd konfliktnivå. De avslutades med väpnat angrepp.”

VIKTOR LINDSTAMMER/FÖRSVARSMAKTEN

De värnpliktiga genomförde stridsmoment där de även fick testa att kasta chockhandgranat. Bilden visar en KSP-skytt i stridsställning.

JONAS HOLMBERG/FÖRSVARSMAKTEN

Ett övat sjukvårdsmoment där de värnpliktiga fick använda sina kunskaper på att sätta tourniquet. NEDAN: Värnpliktiga räddningssoldater övar rökdykning under Norrbotten flygflottills flottiljövning 2020

JESPER SUNDSTRÖM/FÖRSVARSMAKTEN

Under stridsmomentet testades även grupperna på ett skadeutfall och omhändertagande av skadad personal i strid.

VIKTOR LINDSTAMMER/FÖRSVARSMAKTEN

VÄRNPLIKTIGA MUCK!

Redaktör **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

"GLÖMMER ALDRIG FÖRSTA GÅNGEN JAG SKÖT SKARPT"

JOHANNA PARSBERG

FRÅN KARLSTAD, GRANATGEVÄRSKYTT
PÅ SKÅNINGS KOMPANI VID P 4.

Hur har utbildningen varit?

– Utbildningen har varit bra och givande, vi har fått lära oss mycket olika saker. I början var det tufft med tempot, att inte bestämma över sin egen tid som man är van vid och hierarkin. Det kom man in i efter någon månad och nu är man van och det är inga konstigheter.

Vilket är ditt bästa minne från utbildningen?

– Det är mycket som har varit roligt och mycket som har hänt. Men framförallt kommer jag minnas kvällarna efter att man slutat för dagen och man umgås, spelar kort och fick en väldigt fin sammanhållning.

– Jag är ju granatgevärsskytt och kommer aldrig glömma första gången jag fick skjuta skarpt, men inte heller sista gången nu på slutövningen när man satte sig i vagnen och insåg att det var sista gången man skulle göra det under de här omständigheterna.

Vad ska du göra efter muck?

– Som det ser ut nu planerar jag inte att vara kvar i Försvarsmakten. Jag har sökt juristutbildning och polisutbildning, båda i Stockholm, så vi får se vad det blir framöver.

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTOAVD

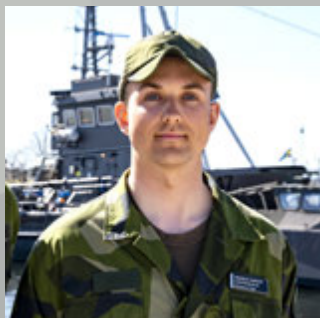
Vad tar du med dig till det civila?

– Innan jag ryckte in kunde småsaker upplevas jobbiga, som att det regnade när man skulle gå till affären, men nu har man lärt sig och man vet att det är inte en jobbig sak. Det finns jobbigare saker än att det regnar.

"HOPPAS FÅ JOBBA HÄR"**MÅNS STOLPESTAD**

FRÅN KARLSKRONA. BASSKYDDSSOLDAT PÅ SJÖSTRIDSSKOLAN.

"MITT STARKASTE MINNE från utbildningen är nog förra årets Swenex-övning, när jag fick vara med och agera fiende. Då fick jag också åka helikopter. Hela perioden har varit väldigt lärorik och det är svårt att peka ut något enskilt som jag lärt mig. Det har varit allt från att bädda sängen till att skjuta kulspruta. Efter muck hoppas jag få jobba här på Marinbasen, några år i alla fall."

"LIVET BLIR BÄTTRE OM MAN HAR EN KAMRAT SOM KAN HJÄLPA"**ANDREAS AMINOFF**

FRÅN LOMMA. BASSKYDDSSOLDAT PÅ SJÖSTRIDSSKOLAN.

"JAG MINNS SÄRSKILT OS-

veckan, då vi skulle sova i gruppbovack i minus 12 grader. Den natten gick vi många promenader, och pratade mycket, för att hålla värmen och motivationen uppe. Något av de viktigaste jag lärt mig har att göra med gruppdynamik och hur viktigt det är med olika erfarenheter och individer i en grupp. Och det allra bästa jag tar med mig från den här tiden är vikten av kamratskap. Utan kamraterna hade lumpen inte varit densamma. Livet blir alltid mycket bättre om man har en kamrat som kan hjälpa, oavsett vad man har för problem."

"VI KLARADE DET FASTÄN VI Knappt fick mat"**REBECCA HANSEN**

FRÅN VÄRGÅRDA, GRUPPCHEF OCH FORDONSFÖRARE VID TRÄNGREEMENTET.

"DET HAR VARIT en väldigt utmanande tid, både fysiskt och psykiskt. Men också väldigt lärorik. Bland annat vet jag hur man får andra att vilja göra saker – hur man får en grupp att fungera ihop och samarbeta. Dessutom har jag lärt mig grundläggande soldatkunskaper och att köra lastbil. Mitt bästa minne är utan tvekan baskerprovet. Det var tufft! Som gruppchef skulle jag dessutom få gruppen att hålla ut och fortsätta kämpa. Vi klarade provet fastän vi

knappt fick någon mat, knappt sov, och dessutom var det kallt. Den känslan kommer jag aldrig att glömma! I efterhand är det något jag ser tillbaka på med glädje och stolthet. Nu ser jag fram emot en anställning här på Trängregementet."

"LÄRT MIG VÅGA TA HJÄLP AV ANDRA"**MARTIN KARLSSON**

FRÅN GÖTEBORG, PLUTONSSIG-NALIST OCH FORDONSFÖRARE VID TRÄNGREEMENTET.

"JAG KOMMER ALLTID att minnas hur vi kämpat och löst uppgifter tillsammans. Så minnena av mina kamrater är de starkaste från utbildningen. Det var en stor omställning från det civila, med ett högre tempo och krav på att jobba under tidspress. Men jag har lärt mig väldigt mycket och något jag tar med mig till det civila är förmågan att hitta lösningar även under stress och i svåra förhållanden. Och att det är enklare att lösa uppgifter tillsammans. Om du har ett problem, våga ta hjälp av andra! Nu ska jag börja söka jobb, men funderar också på att söka till militärhögskolan framöver."

SVERIGES S

**DE AGERAR NÄR INGA
ANDRA KAN AGERA.
MED KUNSKAPER OCH
UTRUSTNING SOM
SAKNAR MOTSTYCKE I
SAMHÄLLET I ÖVRIGT.**

DE SVENSKA specialförbanden skapades för drygt 25 år sedan och är idag en etablerad stridskraft med ett brett nationellt och internationellt kontaktnät. Det ständigt skiftande omvärldsläget ändrar med tiden förutsättningarna för Försvarsmaktens

Specialförband (FMSF). Under de gångna 25 åren har specialförbanden haft uppgifter inom ramen för nationellt försvar, stöd till svensk säkerhetspolitik och nationell krishantering. Förändringen innebär idag en tyngdpunktsförskjutning mot nationellt försvar och mot en kvalificerad motståndare.

Text **Fredrik Eriksson**/Försvarshögskolan

UPERKRAFT

Här är berättelsen om tillkomsten av specialförbanden.

I kalla krigets svenska försvar fanns inte det vi idag kallar specialförband. Istället byggde försvaret på att med stora mängder förband skapa uthålligt djupförsvar för att möta, hejda och slutligen slå en fiende. Det fanns förband som

skulle utföra specialoperationer, särskilt jägarförband av olika slag. Det närmaste kalla krigets svenska försvar kom specialförband var just de olika typerna av jägarförband, men också exempelvis attackdykarna. Dessa typer av förband växte fram under andra världskriget under intryck från

brittiska kommandosoldater.

NYA HOT KRÄVDE NYA FÖRMÅGOR

SPECIALFÖRBANDENS upprinnelse ligger i det förändrade säkerhetsläget under 1980-talet när konflikterna i det kalla kriget skärptes med motsättningar mellan stormaktsblocken, symboliserat av den sovjetiska

invasionen av Afghanistan 1979. Uppgifter fanns samtidigt om sovjetiska anfallsplaner mot väst, stött av spetsnaz – sabotageförband. Hotbilden fanns också i Sverige, som samtidigt drabbades av U 137 och återkommande ubåtskränkningar. Hoten mot rikets ledning och vitala skyddsobjekt krävde dock andra typer av förband och en annan beredskap än det försvaret då kunde erbjuda.

Kalla krigets försvarsmakt var binär – det fanns en fredsorganisation som utbildade värnpliktiga och en krigsorganisation. Den senare var avsedd att utkämpa det stora kriget mot en stor invasionsstyrka. Utrymmet däremellan var

olika förband, med roterande ansvar. Även fallskärmsjägarna hade inledningsvis som uppgift att bekämpa sabotageförband i skymningsläget. Specialförbandens uppkomst sammanföll ironiskt nog med kalla krigets slut.

BRITTISKA INFLUENSER

MED DE NYA MP-skvadronerna, Jägarbefälsgruppen och andra initiativ, kom också behov av utbildning, vapen och taktikutveckling för att lösa dessa uppgifter. I oktober 1991 hölls den så kallade "ÖB-kursen" under ledning av ett brittiskt utbildningsteam. ÖB-kursen är viktig för att förstå de följande årens utveckling. Den var ett resultat av ett brittiskt

” Kalla krigets försvarsmakt var binär – det fanns en fredsorganisation som utbildade värnpliktiga och en krigsorganisation. ”

svårt att hantera – det som idag kallas gråzon.

MILITÄRPOLISER UTBILDADES

I 1980-TALETS utredningar pekades på behov av militära förband som kunde agera i läget mellan krig och fred. Svaret blev att militärpolis, MP-skvadronerna, utbildades för att slåss mot fientliga sabotageförband. En annan del av samma komplex var Jägarbefälsgruppen (JBG) – en enhet som sattes upp av befäl vid K3 i Karlsborg. Syftet var personskydd av rikets militära ledning, men också att bekämpa fientliga sabotageförband. Jägarbefälsgruppen var ett av K3:s bidrag till Riksbataljonen – en beredskapsbataljon i övrigt sammansatt av värnpliktiga kompanier från

besök i syfte att utvärdera MP-skvadronernas stridsteknik.

Besöket hade tillkommit på initiativ av överbefälhavaren Bengt Gustafsson som hade ett personligt engagemang i hur Försvarsmakten på ett bättre sätt skulle kunna hantera "gråzonen". I ÖB-kursen deltog befäl från framför allt K1, K3 och flygbasjägarna. Bland annat deltog huvuddelen av personalen från Jägarbefälsgruppen. I kursen ingick vapentjänst, patrulltjänst, spaning med patrullstrid, strid i bebyggelse på en för tiden mycket avancerad nivå. En tillämpad övning, som ÖB följde, avslutade kursen.

Kursen fick bland annat efterföljande effekter på utvecklingen: utbildningen i stridsteknik pekade i en helt annan riktning än den då gängse, som

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

Sjukvårdsövning under realistiska former där brand är ett av stressmomenten.

Delar av dagens
specialförbandssystem – SOG
(kärnförbandet), SHG (helikopter)
och STE (sjötransport) – i en
gemensam övning.

Operatörer behöver kunna behärska en mängd olika transportsätt – här dykning och skidåkning – oavsett klimat, terräng och tid på dygnet.

var uppbyggd för att på effektivaste sätt, på kort tid utbilda värnpliktiga. Ett exempel var den brittiska stridstekniken som byggde på "speed and aggression". Denna teknik krävde mer ammunition och högre tempo i striden, än den svenska modellen. Soldaterna sköt hela tiden och den svenska normal-tilldelningen med fyra magasin visade sig vara otillräcklig. Här utbildades också för första gången i "blixtlåsmetoden", en metod på stridsteknisk nivå för att bryta stridskontakt, i motsats till växelvis tillbakaryckning – den etablerade modellen i armén.

NÄRA RELATION TILL ÖB

JÄGARBEFÄLSGRUPPEN FICK mer utbildningstid och större resurser för fortsatt utveckling. Men viktigast av allt var

tillsammans med marinen, flygvapnet och arméflygets helikoptrar. Dessa stödjande delar kom senare att bli egna enheter inom dagens specialförbands-system.

FALLSKÄRMSJÄGARNAS

FALLSKÄRMSJÄGARSKOLAN (FJS) hade sedan 1950-talet utbildat fallskärmsjägare för "spaning och störande verksamhet under lång tid och på stort djup av fiendens gruppering". Ursprunget fanns i kalla krigets behov av spaning på djupet i övre Norrland där fallskärmsjägarna var tänkta att verka. Under 1990-talet utvecklades fallskärmsjägarna mot allt mer avancerad underrättelseinhämtning. Cheferna för SSG och FJS identifierade tidigt att ett nära samarbete skulle hjälpa båda

”Under 1990-talet utvecklades fallskärmsjägarna mot allt mer avancerad underrättelseinhämtning.”

att gruppen behöll en nära relation till ÖB, och ur detta utvecklades idén om ett stående krigsförband. Detta var upprinnelsen till att Särskilda skyddsgruppen (SSG) bildades 1994. ÖB avdelade officerare i Försvarsstaben för att i hemlighet stödja utvecklingen av SSG i Karlsborg. Chefen för SSG fick särskilda befogenheter för att diskret kunna påbörja rekrytering, utveckling och materielanskaffning. Stödet från högsta militärledningen och att utvecklingen kunde ske i hemlighet var betydelsefullt för den snabba uppbyggnaden. Redan 1998 fanns en struktur på plats för ledning, samband, samverkan och utveckling

organisationernas utveckling. Vidare konstaterade man att en uppdelning med strid för SSG och underrättelsetjänst för FJS också var gynnsam för att undvika "kamp om resurser". Samarbetet fokuserade på fallskärmsutbildning, materielanskaffning och gemensamma övningar. Chefen FJS tillät också SSG att rekrytera bland de som utbildades av FJS, då FJS krigsorganisation i samma period drogs ned.

Specialförbanden grundades mot bakgrund av den nya hotbilden under det sena kalla kriget som sedan spillde över i 1990- och 2000-talets omorganisationer av försvaret. Med kalla krigets slut uppkom "nya"

Ett exempel på samverkan inom specialförbandsystemet: hoppare från SOG (kärnförbandet), hoppmästare från SFS (fallskärmsförmågan) i ett Hercules-plan (TP 84) från STG (flygtransport)

Strid i bebyggelse med hög risk för tredje person är en av specialförbandens mest utvecklade förmågor.

krig i Europa, särskilt i det sammanfallande Jugoslavien. Med detta kom en ny typ av riskfyllda internationella insatser som en av Försvarsmaktens huvuduppgifter. Insatserna, med stora risker för personal utan att Sverige var i krig och behov att snabbt få förband på plats, främjade specialförbandens framväxt.

Det var ingen slump att först SSG och sedan fallskärmsjägarna skickades till Kabul i januari 2002. Tidsförhållandena tillsammans med att hoten och osäkerheten bedömdes som stora gjorde att specialförbanden ansågs vara bäst på att hantera detta. Samma anledning låg bakom att en gemensam stridsgrupp från SSG och FJS skickades till Bunia i Kongo 2003.

SNABBINSATSSTYRKAN SKAPAS

Med ominriktningen av Försvarsmakten under 1990-talet kom nya behov – ett sådant var snabbhet vid internationella insatser. FJS satte från 1998 samman patruller bestående av officerare och reservofficerare till SWERAP (Swedish Rapid Reaction Force), Försvarsmaktens snabbinsatsstyrka. Det var denna som skickades till Kosovo hösten 1999 för att där sättas in i spaning och under rättelseverksamhet i den internationella miljön. Detta gav nya impulser till utvecklingen av det svenska underrättelse-systemet. Det var i Kosovo som de första stegen mot dagens ISR-enheter (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) togs. Insatsen i Kosovo blev lång och för att sätta upp förband för denna skapades snart Insatskompaniet (IK) inom FJS.

Med Försvarsmaktens förändring följde naturligt även omorganisationer av Högkvarteret. Inledningsvis styrdes SSG – avseende ledning, produktion, finansiering och materiel – av Försvarsstaben direkt under ÖB.

OPIL GRUNDAS ÅR 2000

INTERNATIONELLT ÄR DET vanligt att de olika försvarsgrenarna har sina egna specialförband. Den ”svenska modellen” innebar att risken för motsättningar mellan olika försvarsgrenars specialförband – något som har förekommit exempelvis i USA och Storbri-

tan början stöd från flera delar av Försvarsmakten. I början löstes detta genom kontakter med olika förband, särskilt när det gällde taktiska transporter, tekniskt stöd, samband och logistik. Detta formaliserades senare med de specialoperativa enheterna Särskilda transportflyggruppen (STG), Särskilda helikoptergruppen (SHG), Särskilda sjötransportenheten (STE), Sektionen för operativ teknik (SOT) och Särskilda sambandenheten (SSE). Senare tillkom också Särskilda logistikgruppen (SLG) och även Specialförbandens Fallskärmskola (SFS).

”Specialförbanden har genomfört ett flertal internationella insatser – bl.a. i Kosovo, Afghanistan, Kongo och Tchad.”

tannien – minskade. Den Operativa insatsledningen (OPIL) grundades 2000 med syfte att samordna och leda militära resurser under operationer. Inom OPIL organiserades då också Specialförbandsledningen (SFL) med ansvar för just specialförbanden. Samtidigt bildades FMSF bestående av just SFL, SSG och FJS insatsdelar. Under dessa faser fortsatte utvecklingen mot att tydligare skilja mellan olika specialförbandsuppgifter, där SSG allt mer fokuserade på kvalificerad strid och fritagning, medan FJS fokuserade på kvalificerad inhämtning och underrättelsetjänst. Denna uppdelning resulterade 2007 i grundandet av Särskilda Inhåtningsgruppen (SIG).

Utvecklingen av specialförbanden skedde dock som tidigare nämnts inte i ett vacuum, utan det krävdes redan från

Specialförbanden har utfört många internationella insatser – bl.a. i Kosovo, Afghanistan, Kongo och Tchad. Den personellt mest omfattande har varit insatsen i Afghanistan – och då särskilt utbildningsinsatsen mellan 2009 och 2012.

SSG OCH SIG BLIR SOG

OPERATIONEN I Afghanistan sammanföll med att SSG och SIG slogs samman till SOG. Anledningarna till sammanläggningen var flera – behovet av en sammanhållen understödsorganisation, gemensam rekrytering och utbildning för att effektivare använda resurserna. Den långa insatsen i Afghanistan blev därför den ”praktiska” hopslagningen när SSG:are och SIG:are blandades under rotationerna.

DE INTERNATIONELLA insatserna och samarbetet med

utländska specialförband har varit drivande för utvecklingen för FMSF.

BYGGDE KRIGSBILAR PÅ PLATS

SOM EXEMPEL PÅ DE internationella insatsernas betydelse kan nämnas insatsen i Kongo 2003. En av utmaningarna i insatser utomlands är att komma på plats så snabbt som möjligt och för det behövs en utvecklad och anpassad insatslogistik. I fallet Kongo innebar det att allting som skulle in i Kongo måste föras till Entebbe i Uganda för att därifrån flygas in till ett illa underhållet flygfält i Bunia. För att ha rörlighet och eldkraft på plats byggdes

Kongo var alla dessa nyheter på plats, i stort en månad efter att beslut om insats fattats. Under operationen hamnade man i strid vid flera tillfällen. Man kunde därmed utvärdera och förändra det som behövde ändras i metoder och stridsteknik.

På detta sätt har specialförbanden utvecklats genom sina internationella insatser, för att idag kunna utföra kvalificerad strid, kvalificerad underrättelsetjänst och militärt stöd

utveckling. SSG, SIG och SOG har i flera situationer fått gå först, och den försvarsmakt som finns idag, kan inte förstås utan att specialförbanden berörs.

FICK VÄXA UNDER NEDDRAGNINGAR

SPECIALFÖRBANDEN KUNDE i en tid av avveckling inom Försvarsmakten tillåtas växa och därmed representera exempel på Försvarsmaktens omställning till nya hot och uppgif-

”Det är signifikant att det läge som specialförbanden grundades för att hantera har återkommit.”

Hundar är ett av de senare tillskotten i specialförbandens verktygslåda.

Specialförbanden har egen ledningsförmåga för att kunna agera självständigt.

FOTO FÖRSVARMAKTEN

”krigsbilar” på basis av civila pickuper som beväpnades med kulsprutor och granatsprutor. Bilarna modifierades och kompletterades mycket snabbt vid miloverkstäderna i Skövde och Karlsborg.

Tillgången till avancerad sjukvård saknades i operationsområdet, så detta måste organiseras inom insatsförbandet. Utifrån tidigare erfarenheter byggdes insatssjukvården med patrullsjukvård och en fullständig sjukvårdskedja med egen sjuktransport. Vid insatsen i

genom utbildning och mentorskap, internationellt såväl som nationellt.

Försvarsmaktens förmåga att vara ett säkerhetspolitiskt verktyg för att möta olika typer av hot och kriser, enskilt eller tillsammans, såväl nationellt som internationellt, kan inte förstås utan en grundläggande kunskap om det svenska Specialförbandssystemet.

Denna korta historiska beskrivning är nämligen inte bara specialförbandens historia utan speglar också Försvarsmaktens

ter och nya krav på operativ förmåga. Det är signifikant att det läge som specialförbanden grundades för att hantera – att agera i skymningsläget innan kriget brutit ut – har återkommit.

Det illustrerar historiens betydelse för vår samtid, som inte kan analyseras utan blicken bakåt. Gråzoner, hybridkrig, internationell terrorism och cyberteknik utmanar idag försvaret, men med specialförbanden finns en resurs som inte fanns under kalla kriget. ◀

"VI TRÄNADE PÅ FRITIDEN"

Anders Löfberg var med och la grunden för specialförbanden, som skvadronchef på K 3. I dag är han brigadgeneral och chef för specialförbandsledningen.

"Vi BORDE KUNNA bli snabbare, starkare och mer effektiva." Brigadgeneral Anders Löfberg var skvadronchef vid K3 i slutet av 80-talet. Han minns hur de då var ett 15-tal jägarbatal som upplevde ett behov av att öka den egna förmågan att möta de moderna

och högst aktuella hoten Sverige stod inför.

– Vi drevs av en vilja att förbättra oss, att bli så kompetenta att vi skulle kunna möta det motstånd som andra länders specialstyrkor skulle kunna innebära.

Han och kollegorna må ha

känt viss frustration. Men de visste också att en förändring skulle vara upp till dem. Därför började de träna på fritiden. Fysträning, vapentjänst, hundtjänst, bland annat. Det var där och då som delar av grunden för Försvarsmaktens specialförband las. Och den byggde i hög grad på personligt engagemang och ett starkt intresse.

Och, som sagt, inte minst en övertygelse om att det måste gå att bli bättre.

SOM PÅ EN ANNAN PLANET

DET EMBRYO TILL specialförbandsförmågor som formades då för över 25 år sedan, har förvisso inte mycket gemensamt med dagens specialförband. Anders Löfberg, som

där vi är idag.

Samtidigt påpekar han att två grundläggande egenskaper är desamma idag som då: det personliga engagemanget och "viljan att lösa uppgiften". Det är också egenskaper som utmärker en operatör, eller någon som vill bli operatör. Ett ord som dyker upp när Anders Löfberg ska beskriva vad som krävs av en sådan är uppoffring.

– Det är krävande, på flera sätt, att arbeta som operatör. Dels fysiskt och mentalt – du måste träna som en elitidrottare – och ditt yrkesval påverkar självklart ditt civila liv. Vår personal och vår verksamhet är omgärdad av en nödvändig sekretess vilket gör att du inte

Specialförband – ett system med olika enheter för bland annat ledning, sjötransport, helikoptertransporter, sjukvård och logistik och att de uppgifter vi har är svåra och utmanande – detta skapar en känsla av stora möjligheter att lyckas men också en ödmjukhet inför de uppdrag vi har och de utmaningar vi kan komma att ställas inför. Omständigheterna gör att samhörigheten i gruppen blir väldigt stark och värdefull.

Anders Löfberg har själv inte deltagit i några specialförbandsoperationer. Däremot arbetade han och Jägarbefälsgruppen under senare delen av 80-talet bla med underrättelseinhämtning i Stockholms skärgård. Det fanns flera indikationer på att "något var på väg att hända" – mer konkret än så vill han inte bli här – och därför bedrevs spaning inom stora områden i Stockholms skärgård. Hela tiden civilt och alltid i kläder och båtar som pekade på att de arbetade med helt andra saker.

– Uppgifterna ställde krav på initiativkraft och uthållighet – två egenskaper som jag vågar påstå fortfarande är viktiga. Det vi gjorde då bör dock inte jämföras med vår förmåga idag – dagens operatörer, metoder med mera är vansinnigt mycket bättre.

När han fick chansen att komma tillbaka till specialförbanden 2017, som chef för hela systemet, tog det inte lång tid för honom att bestämma sig. "Det är det bästa jobbet du kan ha", hävdar han. Samtidigt finns det en energi i hans ögon som antyder att han kan sakna de tuffa fysiska och mentala utmaningarna som en operatör i fält möter. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark**

”Har du ett behov av publicitet och att framhäva dig själv passar du inte in i specialförbanden.”

lämnade jägarbefälsgruppen 1992 och återkom som chef 2017, konstaterar att det som gjordes i början var synnerligen rudimentärt och att det möjligen till och med skulle uppfattas som taffligt mätt med dagens måttstock. Några grundläggande delar är däremot de samma nu som då.

– Vi gjorde ju så gott vi kunde och med den materiel som Försvarsmakten redan hade anskaffat. Men det vi har idag är som på en helt annan planet. Uttagning av personal, deras förmågor, systemet som helhet. Det är ju rätt igenom ett helt professionellt förband idag.

– Men vi var absolut på rätt väg redan från början. När vi deltog i den så kallade ÖB-kursen 1991, med ett brittiskt utbildningsteam, las grunden för den utveckling av specialförbanden som har tagit oss till

kan prata om vad du gör på jobbet och vad du gör när du är ute och reser så som många andra kan göra – så det är klart att det påverkar.

SPANADE I SKÄRGÅRDEN

ATT DÄREMOT VETA att du och dina kollegor är särskilt uttagna, jobbar med väldigt bra utrustning och materiel, ges utbildning och möjlighet till träning som är unik, skapar insikt i att du ingår i en grupp som utgör Försvarsmaktens yttersta spets. Detta måste vara viktigare för dig än yttre erkännande och beröm om du vill arbeta inom specialförbanden, förklarar han.

– Har du ett behov av publicitet och att framhäva dig själv passar du inte in. Vetskapen om att du och dina kollegor är mycket dugliga, även med internationella mått mätt, att ni ingår Försvarsmaktens

SPECIALFÖRBANDEN IDAG

Specialförbanden används idag främst för multinationella insatser, som exempelvis komplexa fritagnings- och undsättningsoperationer.

FÖRSVARSMAKTENS specialförband är en militärstrategisk resurs som ska öka mängden handlingsalternativ genom att komplettera och tillföra lösningar utanför de reguljära förbandens möjlighet. En insats ska vara ett effektivt medel att erhålla säkerhets-

Dess primära uppgifter är strid, underrättelseinhämtning och militärt stöd. Uppgifternas karaktär leder till stor fysisk och psykisk exponering av personalen som är förberedd på hög risktagning och höga krav på precision i genomförandet.

Särskilda operationsgruppen rekryterar och utbildar årligen operatörer. Förbandet rekryterar även civil och militär personal.

SPECIALFÖRBANDSLEDNINGEN (SFL) är organiserad för att

från extremt hög eller låg höjd samt att genomföra materiefällning med stor precision.

SÄRSKILDA SAMBANDSENHETEN (SSE) finns vid Ledningsregimentet och har som huvuduppgift att förse specialförbanden med kompetens inom områdena informations- och sambandssystem.

SEKTIONEN FÖR OPERATIV TEKNIK (SOT) ska tillhandahålla kvalificerat tekniskt stöd inför och under specialoperationer.

Specialförbanden löser alla uppgifter under alla tider på dygnet.

politisk och militärstrategisk effekt, i synnerhet vid korta tidsförhållanden och osäkert beslutsunderlag.

Försvarsmaktens specialförband (FMSF) består av Specialförbandsledningen (SFL), Särskilda operationsgruppen (SOG) samt särskilt avdelade, tränade och utrustade stödjande enheter.

SÄRSKILDA OPERATIONSGRUPPEN (SOG) är kärnförbandet inom Försvarsmaktens specialförband och lokaliserat i Karlsborg. Dess främsta egenskaper är hög kvalitet, hög tillgänglighet, stor rörlighet, flexibilitet och anpassningsförmåga.

kunna leda specialförbands insatser, men även för att produktionsleda specialförbandsverksamheten och för att kunna utveckla förband, förmågor och materiel.

SJÖTRANSPORTENHETEN (STE) med huvuduppgift att stödja specialförbanden med bl.a. sjötransporter, finkalibrig eld och evakuering av skadade.

SÄRSKILDA TRANSPORTFLYGGROUPPEN (STG) kommer från transport- och specialflygheten på F7, och genomför transporter av personal och materiel. De är speciellt utbildade på att fälla fallskärmshoppare

Verksamheten spänner över ett brett spektrum av teknikområden med tyngdpunkt mot data- och radioteknik.

SÄRSKILDA HELIKOPTERGRUPPEN (SHG) finns vid Helikopterflottiljen och genomför transport, eldunderstöd samt underrättelseinhämtning.

SÄRSKILDA LOGISTIKGRUPPEN (SLG) har uppgiften att stödja specialförbanden med logistik och transporter.

SÄRSKILDA FALLSKÄRMSSKOLAN (SFS) ansvarar för fallskärmsförmågan inom specialförbanden.◀

HAN ÄR EN NYCKELPERSON I FÖRSVARSMAKTENS STÖD I CORONAKRISEN. BARA NÅGRA DAGAR INNAN SJUKHUSET PÅ STOCKHOLMSMÄSSAN STOD KLART DRABBADES HAN AV COVID-19.

Text & Foto **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

FÄLLD I

HUR KAN DET vara möjligt? Får man ens ha djur här? Adam Frimodig såg sig omkring än en gång från sin sjukhussäng. I rummets övriga sängar låg kor och på golvet spatserade hönor och någon tupp.

En sköterska svarade honom mjukt:

– Men Adam, det förstår du väl att vi inte tillåter djur här. Du hallucinerar.

När han berättar om det ligger naturligtvis skrattet nära. Men det var inte särskilt roligt. De där djuren var verkligen

på riktigt för honom, han såg dem, hörde dem. Oavsett vad personalen sa om djurförbud på sjukhussalen.

Samtidigt var hallucinerandet långt ifrån det värsta som hänt honom sen den där tisdagen då han åkte hem från jobbet. Han är transportplanerare på Transportkontoret på FMLOG i Stockholm – en Försvarsmaktsgemensam funktion som hanterar alla transportsätt i alla konfliktnivåer både nationellt och internationellt. Just då hade han fullt upp med att styra och samordna transpor-

ter relaterade till sjukhuset på Stockholmsmässan i Älvsjö, som skulle byggas.

– Det var givetvis främst planerade transporter från Göteborg till Stockholm, men det uppstod också en hel del akuta behov som vi var tvungna att lösa. Trycket hos oss var ganska stort och jag ville egentligen inte gå hem.

I KARANTÄN I SOVRUMMET

VÄL HEMMA KÄNDE han stickningar i fingrarna, hade en tilltagande feber och ökande kraftlöshet. Han insåg då

A full-page photograph of a man with a beard and dark hair, wearing a black hooded jacket and dark pants. He is standing on a paved path in a park with many trees in the background. The lighting is bright, suggesting daytime. The word "STEGET" is overlaid in large white letters across the middle of the image.

STEGET

När Adam flyttats till
infektionskliniken och fått sin
jobbmobil, ringde han genast till
chefen. Trots att han knappt kunde
få fram mer än något ord i taget
förklarade han att han i princip var
på väg till jobbet. "Om några dagar
bara, då kommer jag tillbaka."

Varje dag gör Adam andningsövningar och enkla styrkeövningar. Ofta på balkongen, då han ännu är för svag för att orka promenera mer än några hundra meter.

vad den där hängigheten igår handlade om. Covid-19. Men med en ren sjukjournal, ingen övervikt och förhållandevis låg ålder hade han inget att oroa sig för, resonerade han. Det var bara att stänga in sig i familjens sovrum och vårda ”dunderförkylningen”.

– Min nioåriga dotter skrev en lapp och satte upp på sovrumsdörren. ”Här ligger pappa i karantän. Stör ej.”, berättar han och ler vid minnet.

Symtomen avtog inte. Tvärtom. När febertermometern ungefär en vecka senare visade 40,3 grader ringde hans fru till 1177. Som hänvisade till 112. Som skickade en ambulans.

Här skiner Adam upp en aning. ”Ambulanspersonal som kom in i lägenheten hade skyddsmask 90 på sig. Dem hade vi precis börjat skicka ut när jag blev sjuk.”

Andra skulle rimligen bli lätt uppskräddade av att möta två människor i heltäckande skyddskläder och svarta mas-

Såren i ansiktet är liggsår. Stora delar av ansiktet är bortdomnat, ungefär som om han hade fått bedövningssprutor, och det stramar och spänner när han försöker le.

”NÄR FEBERTERMOMETERN EN VECKA SENARE VISADE 40,3 GRADER RINGDE HANS FRU TILL 1177. SOM HÄNVISADE TILL 112. SOM SKICKADE EN AMBULANS.”

ker för ansiktet. För Adam var upplevelsen främst ett kvitto på att transporterna som han varit med och planerat hade fungerat. Däremot blev hans tvåårige son påtagligt berörd och tydde sig till sin nioåriga syster. Han tycker fortfarande att det är otäckt att se människor med enkla munskydd ute på stan.

När ambulansen rullar iväg de sex kilometerna till närmaste akutmottagning, på Södersjukhuset, ska han snart försvinna in i ett töcken. Klockan 21 skickar han det

sista meddelandet till sin fru, som är kvar hemma med parets tre barn: ”nu ska jag läggas i respirator”.

HALLUCINERADE I DAGAR

AV DE FÖLJANDE sex dagarna minns han ingenting. Det han berättar från den perioden har han listat ut utifrån journaler och personalens anteckningar som han tagit del av. Bland annat står där att han sederades, i princip sövdes ned, djupt. Och så sent som dagen innan intervjun läser han att personalen förberedde för

ECMO-behandling – en åtgärd som görs när respiratorbehandling inte räcker till, och som innebär att blodet syresätts utanför kroppen.

– En kompis som är iva-läkare förklarade senare att ”då är det riktigt jävla illa”.

Den 17 april kom sommaren till Sverige, enligt SMHI. Det var också då Adam vaknade ur sin sedering. Också det har han läst sig till, eftersom han inte minns något av själv uppvaknandet. Men han minns hur han på sen eftermiddag fick krama personalens händer,

som ett slags kontroll av hans vakenhet.

Det var här, på intensivvårdsavdelningen, som hallucinationerna började. De skulle hålla i sig flera dagar och utöver djur som sprang runt och kor som låg i sängarna kunde han också läsa meddelanden, ungefär som sms som bara visade sig på väggen.

– Jag läste om våra flyg i Afghanistan, om insatserna i Mali och Irak. Det kom uppdateringar hela tiden och snart

”Jag är så pass frisk nu, jag tar en taxi, jag klarar mig fint själv. Bara jag kommer ut härifrån”.

MAKTLÖSHETEN VÄRST

HAN VAR FÖRSTÅS tämligen omedveten om vad han gjorde. Det var först några dagar senare, när han kom till infektionsavdelningen, som han insåg vad han varit med om. Hur nära han hade varit att faktiskt stryka med. De tyngsta insikterna handlade om famil-

– När du är ute på insats har du uniform, du är utbildad för att kunna hantera riskabla situationer och har duktiga kollegor bredvid dig. Även om du aldrig helt kan förutsäga vad som kommer att hända finns ändå ett stort mått av kontroll.

Vårt samtal har tagit hårt på honom. När vi reser oss från parkbänken och går en bit längs den gångväg där han alldeles nyligen börjat ta korta promenader, sker det mycket långsamt. Han blir ändå andfådd

”DET VAR FÖRST NÅGRA DAGAR SENARE, NÄR HAN KOM TILL INFektionsAVDELNINGEN, SOM HAN INSÅG VAD HAN VARIT MED OM. HUR NÄRA HAN HADE VARIT ATT FAKTISKT STRYKA MED.”

insåg jag att läget började bli hotfullt, och påpekade för en av sjuksköterskorna att ”det här måste ni ta upp med Must”.

Efter ytterligare några dagar hade han fått nog. Klockan var visserligen halv tre på natten. Men det hindrade honom inte från att slita loss alla slangar och sladdar som satt fast på hans kropp, resa sig upp och stappla ut klädd i sjukhusklädnings och förklara för nattpersonalen att ”jag ska hem och träna”:

jen. Hur det skulle ha blivit för dem om han inte klarat det. Men också hur de måste ha upplevt veckorna då han varit under vård och under flera veckor knappt kontaktbar.

– Särskilt min fru har gjort ett stort jobb, förstås. Jag tror inte att jag än i dag riktigt förstår vad som har hänt, faktiskt. Det kommer gradvis.

Men en sak förstår och känner han alldeles tydligt. Den totala maktlösheten över kroppen och hälsan.

efter bara något tiotal meter. Trots det utstrålar han hopp. Sjukdomen har uppenbarligen inte tagit kål på hans livslust. Nu vill han tillbaka till jobbet, så snart det är möjligt. Kanske redan om ett par veckor.

– Vi kommer att ha mycket att göra hela året. Dels med transporter i samband med återtagning av den materiel som vi lånar ut under krisen, dels med planering av vårt deltagande i den finska stora övningen 2021, Arctic Lock. ◀

Adam innan han blev sjuk och efter nio dagar i respirator.

Han har varit med om mycket i sitt jobb. Han flera påfrestande upplevelser från utlandstjänstgöringar. 2005 deltog han i arbetet med att identifiera och få hem avlidna efter tsunamikatastrofen i Thailand. Men veckorna med covid-19 var många resor värre.

DET LIVSVIKTIGA STÖDET

DAVID GERNES/FÖRSVARMAKTEN

Tolv ambulanser har rullat i Norrbotten, Stockholm och Skåne.

FÖRSVARMAKTEN

Transport och etablering av sjukvårdsmoduler.

HAMPUS HAGTEDT/STRIDSFOTOAVD

Upprättande av tillfälligt sjukhus i Älvsjö, Stockholm.

Försvarsmaktens stöd till samhället under pandemin är omfattande, såväl geografiskt som i fråga om resurser.

– MYNDIGHETEN BIDRAR INTE bara med skydds- och sjukvårdsutrustning och transporter, utan också i hög grad med specialistkompetens, arbetskraft och samordning av resurser, säger Lena Persson Herlitz, ställföreträdande chef på Försvarsmaktens inriktningsavdelning.

Listan över Försvarsmaktens stödjande bidrag i krisen är lång och kommer med stor sannolikhet att bli allt längre. Myndigheten anpassar kontinuerligt stödet utifrån sina unika kompetenser och behovet i civilsamhället.

DET HÄR GÖR FÖRSVARMAKTEN

» Sedan början av april har Försvarsmaktens transportkontor arbetat med att stödja Utrikesdepartementet med hemtagning av svenska medborgare och ambassadpersonal från andra länder.

» Helikoptrar med civil intensivvårdsutrustning tillgängliga för att kunna flyga coronasmittade patienter. Förfrågan om att använda

helikoptrarna kom från Socialstyrelsen och vid behov kan flygningar ske över hela Sverige.

» Stöd till Folkhälsomyndigheten med nationell provtagning, bland annat i form av logistik och inhämtning av prover.

» Röntgen- och EKG-utrustning har levererats till fältsjukhusen i Göteborg och Stockholm.

» Försvarsmakten har bidragit med 154 ventilatorer, 154 övervakningsmonitorer, cirka 50 000 skyddsmask 90 och cirka 40 000 C-vätskeskydd som fördelas enligt Socialstyrelsen.

» Tolv ambulanser samt personal från Försvarsmakten stödjer i Region Norrbotten, Skåne och Stockholm.

» 30 intensivvårdsplatser och 40 vårdplatser har upprättats vid Stockholmsmässan i Älvsjö. Ansvar för Försvarsmaktens materiel i Stockholmsmässan lämnades den 3 april över till Region Stockholm.

» Försvarsmakten har upprättat 20 intensivvårdsplatser

och 50 sjukvårdsplatser vid Östra sjukhuset i Göteborg. Ansvar för intensivvårdsdelen lämnades den 27 mars över till Västra Götalandsregionen och Sahlgrenska universitetssjukhuset.

» Två laboratorieingenjörer från SkyddC i Umeå, för stöd till Folkhälsomyndigheten.

» Stabspersonal till Socialstyrelsen och länsstyrelsen i Hallands län och Värmlands län.

» Transport och etablering av en av Socialstyrelsens sjukvårdsmoduler i Helsingborg.

» Försvarsmakten har också bidragit med bland annat sjukvårdstält och sjukvårdssängar till Region Norrbotten, Region Jämtland/Härjedalen, Västra Götalandsregionen, Region Östergötland och Region Stockholm.

» Frivilliga försvarsorganisationer bidrar med bland annat matinköp, transporter och andra tjänster åt personer i riskgrupper i stora delar av landet.

Not. Listan visar ett urval av stödåtgärder per den 19 maj.

Text & foto *Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm*

**UNDER NÄRMARE 20 ÅR HAR FÖRSVARSMAKTEN UTBILDAT
POLISENS BOMBTEKNIKER I OLIKA FORMER.
MED ETT ÖKANDE ANTAL SPRÄNGNINGAR I SAMHÄLLET
ÄR UTBILDNINGEN VIKTIGARE ÄN NÅGONSIN.**

ATT TÄMJA

BOMBER

DEN ÄR INTE mycket större än ett rejält hönsägg. Och innehåller inte mer än strax över 30 gram sprängämne. Men om den skulle explodera skulle fönsterrutor i huset runt den lilla parken krossas, barnen i lekparken intill skulle riskera splitterskador. Eventuella

Diskussionen handlar om hur de på bästa sätt ska oskadliggöra handgranaten. Metoden i stort är given: den ska sprängas på plats. Frågan är hur det ska ske.

Något tidigare hade två av männen burit fram två tunga splitterskyddsror och placerat dem över handgranaten. Därmed var den mest omedelbara risken för skador på omgiv-

”Splitterrören är av en särskild slags metall som klarar att stå emot explosionen av en granat och skydda omgivningen.”

förbipasserande skulle råka än värre ut.

Det är en skarp handgranat som ligger där på gruset bredvid tulpanrabatten i centrala Eksjö. På en parkeringsplats intill står fem män i blå kläder och m/90-mönstrad bombskyddsutrustning vid sin pickup och diskuterar. Männen är poliser och gör sin femte utbildningsvecka för bombtekniker hos Swedec i Eksjö.

ningen avvärjd.

– Splitterrören är av en särskild slags metall som är seg, och klarar att stå emot explosionen av en granat och skydda omgivningen från splitter, förklarar kapten Jörgen Toivainen som är militär kurschef.

5 400 AMMUNITIONSTYPER

DE FEM BLÅKLÄDDA männen måste förbli anonyma. Deras blivande roller i polisens avdel-

VÄNSTER: Kapten Jörgen Toivainen är militär kurschef på Swedec. MITTEN: Här placerar en av kursdeltagarna den sprängladdning som ska utlösa granaten. Kravet på precision är hög; laddningen måste riktas mot rätt del av granaten. HÖGER: Dramatiken uteblir när granaten detonerar. Det noggranna arbetet med att kapsla in den har givit resultat.

Övningen med en skarp granat genomfördes strax efter lunch i en park i Eksjö. Strax intill leker barn i en klätterställning. Ingen av de förbipasserande höjer ögonbryn. Invånarna är uppenbarligen vana vid gröna aktiviteter.

” Vi har ett internationellt samarbete och får hela tiden uppdaterad information om olika ammunitionstyper den vägen.”

ning för nationellt bombskydd gör dem utsatta. Därför kan vi inte återge deras namn, inte visa deras ansikten.

En av männen vid pickupen slår i en bok och använder en dator. Senare får vi veta att det är en digital databas som innehåller ett stort antal kända ammunitionstyper. Granaten inne i parken finns här återgiven med bild, beteckningar och alla uppgifter som behövs för att kunna räkna ut vilken typ av

skydd som krävs för att kunna spränga den kontrollerat.

EODIS, som databasen heter, är sammanställd av Swedec och innehåller över 5 400 olika ammunitionstyper. Svenska, givetvis, men också ett stort antal utländska. Uppgifterna har samlats in bland annat utifrån erfarenheter från ammunition som svensk militär har stött på i utlandstjänst, förklarar kapten Jörgen Toivainen.

– Men vi har också ett in-

ternationellt samarbete med andra aktörer inom området och får hela tiden uppdaterad information om olika ammunitionstyper den vägen.

Utbildningen av poliser hos Swedec sker årligen. I år deltar närmare 20 poliser. Det är ovanligt många. Förra året var de 15 och ännu tidigare färre än tio. Det växande antalet speglar polisens behov som i sin tur speglar utvecklingen i samhället, där sprängningar blir allt vanligare, förklarar polisens kursledare som bara vill bli kallad Micke – även han måste förbli anonym.

Och även om bombteknik-

OVAN: Försvarsmaktens nestor inom ammunitionsteknik, Johan Eklöf, ger råd till en av deltagarna under övningen. NEDAN: Swedecs databas med över 5 400 ammunitionstyper är en ovärderlig hjälp för bombteknikern.

kernas uppgift går ut på att ta hand om oexploderad ammunition spelar de en viktig roll även då spränganordningar har detonerat, som ett stöd i efterföljande brottsutredningar.

10 GRAM RÄCKER

STRAX HAR DE fem männen vid pickusen kommit fram till ett beslut. En av dem går in i parken och fram till granaten. Han monterar en liten sprängladdning, fäst på ett orange rör. Laddningen är på 10 gram sprängdeg, förklarar kapten Jörgen Toivainen, och anordningen utformad så att sprängkraften kan riktas väldigt exakt. Mannen i blått monterar den på ovensidan av röret, riktad ned mot granaten.

Strax kommer ytterligare en man och tillsammans placerar de sandsäckar ovanpå splitter-skyddsroret. Med en tumstock mäter de höjden, för att försäkra sig om att säckarna ska ge tillräckligt skydd.

För ett ögonblick avstannar så all aktivitet i och runt parken. Barnen och deras föräldrar har lämnat lekparken. I

varje hörn står en grönkädd man och stoppar människor och bilar. All uppmärksamhet är riktad mot den lilla högen av sandsäckar mitt i parken, varifrån en svart, smal tråd letar sig ut ur parken bort mot en blå pickup.

Plötsligt hörs en skarp röst.

– Tönt är det här!

Knallen som följer tio sekunder senare är skarp, men knapp-

ter från parken. Poliserna konstaterar att utbildningen både givit dem mer kunskaper och gjort dem betydligt tryggare i umgänget med ammunition och sprängladdningar.

– Jag var rätt nervös i början av kursen, måste jag erkänna, när vi höll på med grunder i sprängtjänst. Men nu när jag vet hur sakerna fungerar känner jag mig trygg. Det vi gjorde

”Jag var rätt nervös i början, när vi höll på med grunderna i sprängtjänst. Nu när jag vet hur sakerna fungerar känner jag mig trygg.”

past öronbedövande. Sandsäckarna lyfts upp i luften, sand yr och en tjock rök lägger sig över rabatten och parkbänken intill.

Snart rullar åter bilar förbi parken och flanörer tillåts promenera förbi platsen där nyss en livsfarlig handgranat detonerat.

Trots den påtagliga dramatiken i övningens slutskede är det ett samlat gäng som sitter inne i övningslokalen en timme senare, ett par kilome-

i parken i dag var aldrig nervöst, till exempel, berättar en av männen.

Efter den här kursveckan återgår samtliga 20-talet poliser till sina ordinarie polisjobb runt om i Sverige. Men i höst kommer de tillbaka hit till Eksjö och Swedec. Då väntar del två av utbildningen: åtta veckor i ämnet IED, Improvised explosive devices. Alltså hemmagjorda bomber – som idag ligger bakom de flesta sprängningar i samhället. <

”Vi är nationellt kunskapscentrum”

ÖVERSTELÖJTNANT

Jacob Michaëlsson är utbildningschef på Swedec, Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum. Ett av skälen till att de utbildar poliser, utöver Forsvarsmaktens egna ammunitionsröjare, är helt enkelt att centrumet samlar den främsta kunskapen inom området, förklarar han.

– Vi har kompetent personal med stor erfa-

renhet från utlandstjänst och vi samarbetar med de främsta internationella aktörerna inom ammunitions- och minröjning.

– Dessutom har vi väl anpassade utrymmen och områden för den typ av övning som krävs.

Kompetensen hos Swedec täcker allt från konventionell ammunition som används av olika nationer till det som kallas IED, Improvised explosive devices,

hemmagjorda bomber i dagligt tal.

Swedec bildades efter ett regeringsbeslut 1997. Forsvarsmakten skulle då inrätta Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum i Eksjö. Utöver utbildning bedrivs här även forskning på hög nivå, för att hela tiden vässa kompetensen kring ammunition och spränganordningar, och bidra till en starkare totalförsvärförmåga.

Överstelöjtnant Jacob Michaëlsson är utbildningschef på Swedec.

EN VÄLTRÄN

Text *Therese Åkerstedt/Hemvärnstidningen*

Den 29 maj fyllde Hemvärnet 80 år. Sedan grundandet i början av andra världskriget har Hemvärnet utvecklats till en modern och stark organisation som är en viktig del av Försvarsmakten. Här är några nedslag i historien.

1940-TALET Folkkrörelse

FÖRSVARSVILJAN I SVERIGE är stark under andra världskriget och när hemvärnet bildas är intresset betydligt större än väntat.

Den 29 maj 1940 fattar riksdagen beslutet att ett hemvärn ska organiseras. Överste Gustaf Petri utses till Sveriges första rikshemvärnschef den 1 juli. Samtliga 93 939 personer som anmäler sig under året antas.

Endast de som inte omfattas av värnpliktslagen, svenska män under 20 eller äldre än 47 år, kan antas.

Den 25 juni 1940 sätts hemvärnet i beredskap och de kommande fem åren genomförs tusentals insatser.

Bland annat omhänder-tar hemvärnet 25 svenska flygplan, 35 oidentifierade och 46 utländska flygplan. Dessutom 45 spärr- och propagandaballonger.

Man ingriper vid 15 elds-vådor och skogsbränder och bemöter fientliga luftlandsättningar, bevakar förråd, olycksplatser, påträffar och oskadliggör minor och sprängbojor.

Under kriget engagerar sig hemvärnsmän i flyktinghjälp och hjälper även

motståndsrörelserna.

En av de mest kända är hemvärnsinstruktören och diplomaten Raoul Wallenberg som utbildar tusentals hemvärnsmän i Stockholm 1940-44 och senare räddar tusentals ungerska judar undan nazisterna genom att ge dem svenska skyddspass.

Efter krigsslutet 1945 är engagemanget fortfarande stort och utvecklingen av folkkrörelsetanken gynnar rekryteringen.

Det första driftvärnet bildas den 15 juni 1944 vid Byggnads- och reparationsberedskapen. Driftvärnets uppgift är att skydda statliga och kommunala verk och myndigheter och större enskilda företag.

Under 1940-45 uppstår

AD 80-ÅRING

FOTO: CARL LARSSONS FOTOGRAFISKA ATELJÉ/LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

spontan ungdomsverksamhet när hemvärnsmän tar med sina söner på övning och hemvärnspojke blir ett begrepp.

1950-TALET

I kalla krigets skugga

HEMVÄRNETS STRIDSSKOLA invigs den 27 juni 1943. Under 1950-talet tillkommer särskilda gruppchefskurser och specialutbildningar som vapenutbildning och spräng- och mintjänst.

Den första ungdomskursen anordnas 1947 och 1951 arrangeras den första ungdomsledarkursen på HvSS.

År 1956 genomförs den första patrulltävlingen för ungdomar på HvSS, en tävling som anordnas än i dag.

Hemvärnets uppgifter är

bland annat att skydda mobilisering, bevaka mobiliseringsförråd och på andra sätt understödja övriga Försvarsmakten i händelse av krigsfara. Till förstahandsuppgifterna hör även att minera och spränga viktiga förbindelsepunkter som broar och hamnar.

1960-TALET

Spioneri och stridsteknik

HEMVÄRNETS STRIDSSKOLA leds från 1962 till 1974 av en av Sveriges mest krigserfarna officerare, Orvar Nilsson. Hans krigserfarenheter från bland annat finska vinterkriget, fortsättningskriget och Koreakriget förmedlas till hemvärnsbefäl. Den finländska stridstekniken med bakhåll, eldöverfall och precisions-

skjutning överförs tidigt till det svenska hemvärnets taktik. Skolan genomför även repetitionsövningar och utbildning av driftvärnet.

Automatvapen, främst kul-sprutepistol m/45, blir allt vanligare i förbanden.

Omkring sjuhundra hemvärnsgårdar finns i bruk i Sverige under 1960-talet och begreppet hemvärveteraner börjar användas.

Den 17 maj 1969 går den första kvinnan högvakten, flyglottan Gunilla Melchersson i Hemvärnets musikkår Trollhättan.

1970-TALET

Utökad utbildning

HEMVÄRNET BLIR VASSARE när utbildningstiden utökas för

Båtkompaniet är ett specialförband inom Hemvärnet och en nationell resurs.

Hemvärnssoldat släcker brand norr om Kårböle 2018.

befäl och kulspruta m/58 tillkommer som understödsvapen. Den nya hemvärnsskugörelsen utökar dock övningstiden för befäl från 20 till 34 timmar.

Åldern för att antas som hemvärnsman höjs från 17 till 18 år.

Även om uppgifterna fortfarande är att skydda "hembygd" och i driftvärnets fall "arbetsplats" får skyddet av viktiga anfallsportar och knutpunkter som hamnar och flygfält större betydelse.

En stor förändring när det gäller eldkraft är kulspruta m/58, ett välkommet tillskott 1977 och fortfarande ett av förbandens viktigaste understödsvapen.

1980-TALET Kvinnliga soldater

UNDER 1980-TALET minskar skillnaderna mellan hemvärnet och övriga Försvarsmakten ytterligare. Hemvärnsförbanden börjar benämnas krigsförband. Kretsar och områden omstruktureras till bataljoner och kompanier. 1983 får hemvärnsbefäl samma militära tjänstegrader som i armén.

En ny lag antas 1989 vilken innebär att kvinnor som ge-

nomgått militär grundutbildning kan antas som hemvärnsmän, fem år efter beslutet om att kvinnor får antas som ordinarie driftvärnsmän.

I juni 1980 hålls den första kursen för kvinnliga soldater i driftvärnet. Kvinnor får dock inte antas som soldater i det allmänna hemvärnet förrän 1989.

Driftvärnet, som grundades 1944, har sin storhetstid under 1980-talet och 1987 finns 22 381 driftvärnssoldater beredda att skydda företag och

När hemvärnet firar 50-årsjubileum 1990 är personalstyrkan 130 000, fördelad på 177 bataljoner eller kretsar. Nya bestämmelser för skydd av samhällsviktiga anläggningar införs, liksom befogenheten "skyddsvakt".

År 1997 höjs kraven så att en hemvärnsman ska ha genomfört minst 85 dagars militär grundutbildning innan hen antas. Försök med tre månaders grundutbildning av värnpliktiga för krigsplacering i hemvär-

¶¶ I juni 1980 hålls den första kursen för kvinnliga soldater i driftvärnet. Kvinnor får dock inte antas i det allmänna hemvärnet förrän 1989. ¶¶

myndigheter.

Hemvärnet bygger upp särskilda hemvärnsförband med marina uppgifter, som en reaktion på det ökande antalet ubåtsincidenter utmed den svenska kusten.

1990-TALET
Hemvärnshundar och högre krav
ALLA FÖRBAND I Försvarsmakten får fältuniform m/90 och de sista exemplaren av trotjänaren gevär m/96 ersätts med automatvapen.

net genomförs liksom försöksutbildning av bevakningslottor för hemvärnet.

Arméchefen beslutar att hundra reservofficerare får antas inom hemvärnet.

Beslut om att hemvärnsförbanden ska få fältuniform m/90 fattas 1993 och de kommande åren byts de gamla uniformerna ut. Den övriga utrustningen i 90-systemet, som regnställ och värmejacka, utdelas i början av 2000-talet.

Inte förrän 1995 är det

Bataljonsuppställning under övning i stadsbebyggelse i Sundsvall 2016.

Hemvärnsman under övning 1946

sista geväret av modell m/96, Mausern, utbytt vilket innebär att den tjänstgjort 99 år i den svenska Försvarsmakten. Antalet soldater med automatkarbin 4 utökas successivt per grupp och driftvärnet tillförs ytterligare exemplar av k-pist m/45.

Försök med "hemvärns-hundar" påbörjas 1988 och 1990 går Svenska Brukshundklubben, SBK, med på att genomföra försök med bevakningshundar för hemvär-

fastställs till 22 000. Inriktningspropositionen innebär även mer kvalificerade uppgifter. Hemvärnets huvuduppgifter fastställs till att bevaka, skydda och ytövervaka. Hemvärnsförbanden ska kunna verka med huvuddelen inom ett dygn samt med mindre delar inom några timmar.

För att säkerställa rekryteringen införs tremånadersutbildningen GSU-hv 2009. Under 2009 rekryteras även för första gången på lång tid

Under den årliga krigsförbandsövningen gör soldater numera fyra dygn och befälen minst fem dygn. För insatssoldater som ingår i Nationella Skyddsstyrkorna genomförs även en särskild övning för förband på fyra dygn per år. Nya och höjda ersättningsnivåer, bland annat premier efter fullgjort avtal, införs för hemvärdet från 1 januari 2010.

Nya specialförmågor som tas fram är hemvärnsunderrättelseplutoner, CBRN-plutoner, pionjärplutoner, trafikplutoner, granatkastarplutoner liksom tanknings- och laddningsomgång (TOLO-grupp).

Fyra militärregioner organiseras 2013 vilka leder hemvärnsförbanden vid militära insatser, och en stor ledningsutredning påbörjas i Försvarsmakten.

Efter årtionden av nedskärningar och allt färre hemvärnssoldater ökar nu antalet soldater under flera år.

Utrustningen förbättras och för första gången slipper hemvärdet arva utrustning.

Den formella benämningen hemvärnsman utgår och ersätts med hemvärnssoldat i hemvärnsförordningen 2018. ◀

”Hemvärnsförbanden ska kunna verka med huvuddelen inom ett dygn samt med mindre delar inom några timmar.”

net i fyra år. Försöken blir lyckade och utvecklas efter hand till dagens patrullhundar.

2000-TALET 40 bataljoner

VID 60-ÅRSJUBILEET har personalstyrkan minskat och uppgår till cirka 70 000. Inriktningspropositionen "Ett användbart försvar" som röstas igenom 2009 innebär stora förändringar för hemvärdet. Antalet bataljoner minskas från 60 till 40 och personalstyrkan

fler hemvärnssoldater än som slutar.

2010-TALET Fler specialförband

TJÄNSTGÖRINGSTIDEN utökas till dygn och flera nya specialförband sätts upp. Militärregionerna tar befälet över hemvärnsförbandens insatser.

Ett nytt utbildningssystem införs 2010 och tjänstgöringstiden i timmar ersätts med dygn.

JAG OCH MIN LASTBIL

En av många befattningar man kan få som rekryt i Försvarsmakten är fordonsförare. Det öppnar upp många möjligheter för framtida jobb inom försvaret och på sikt även civilt.

REDAN NÄR Lucas Schmidt ryckte in på Ing 2 såg han målet tydligt framför sig: att få utbildning på och köra så kallade tungdragare. Det är alltså den sortens "lastbilar" som drar de tyngsta släpen på våra vägar.

– Utbildningen var kul, vi började med lastbil och lärde oss hur den funkade, sen gick vi över till tung släpvagn.

Lucas är motorintresserad, säger han, och tror att det är en fördel när man går utbildningen.

– När vi till slut fick komma till tungdragaren och jag klarade av det, var det en skön bekräftelse på att jag lärt mig det jag ska, säger Lucas.

GÄLLER INTE CIVILT

DEN SOM VILL bli lastbilsförare får räkna med cirka 50 timmar bakom ratten. För att få köra

militärt förarbevis. Detta innebär dock inte att rekryterna får ett civilt körkort och kan gå direkt ut på den civila marknaden och få jobb.

– Nej, trafikverkets regler säger att man måste vara 21 år för att få tung behörighet (C och CE), vilket de flesta av våra rekryter inte är när de muckar. Men vi från organisationsenheterna och Logistiksolan har framfört denna synpunkt till högkvarteret för att se över om Försvarsmakten likt yrkeshögskolor kan få ett undantag från gällande bestämmelser, vilket Försvarsmakten tidigare haft, säger Ing 2:s regementsförvaltare Christer Reimertz.

– Det skulle innebära att de får ett civilt meritvärde som ger dem stora fördelar på den civila arbetsmarknaden.

Men behovet av förare finns även i Försvarsmakten. En

”När vi till slut fick komma till tungdragaren och jag klarade av det, var det en skön bekräftelse på att jag lärt mig det jag ska.”

tungtransporter krävs ytterligare 100 timmar i hytten. Dessutom tillkommer teoripass och teknikutbildning. Efter genomfört och godkänt prov blir rekryten behörig och får ett

annan som sökt en befattning som lastbilsförare på Ing 2 är William Lejon. Han upplever att det inte krävs någon tidigare erfarenhet av lastbilar för att klara utbildningen, eftersom instruktörerna är duktiga på att lägga den på rätt nivå.

– Märker de att man kan ett visst moment går vi vidare i utbildningen. Och behöver vi mer tid så tar vi det lugnare. Man lär sig hur systemet fungerar och fattar hur allt hänger ihop. Jag mekar en del med bilar och tycker det är kul så jag visste ju ändå en del sen innan.

Lucas och William kommer tillsammans med andra värnpliktiga och deras nyvunna kompetens vara viktiga pusselbitar för försvaret av Sverige. ◀

Glada miner hos Lucas Schmidt och William Lejon under årets slutövning.

Text **Maddelena Lago/Ing 2**

Foto **Martina Gustafsson/**

Försvarsmakten

DE ÄR TILLBAKA

EN GÅNG VAR DE STOLTA OFFICERARE I RIKETS TJÄNST.
AV OLIKA SKÄL VALDE DE ATT LÄMNA FÖRSVARSMAKTEN.
MÅNGA AV DEM KLEV AV NÄR ORGANISATIONEN KRYMPTES OCH
FÖRBAND LADES NER. MEN NU BLÅSER ANDRA VINDAR OCH ALLT
FLER ÅTERVÄNDER FRÅN SINA CIVILA KARRIÄRER.
VI HAR TRÄFFAT FEM PERSONER SOM BERÄTTAR OM VAD SOM
LOCKADE DEM TILLBAKA TILL ETT LIV I UNIFORM.

Text **Henrik Lundqvist Rådmark**

FANN EN NY FÖRSVARSMAKT

JOHAN MELIN

ÖRLOGSKAPTEN. PLANERINGSCHEF PÅ
TREDJE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN

NÄR JOHAN MELIN kom tillbaka till Försvarsmakten efter 19 år i det civila hade mycket förändrats. Men det var ändå som att komma hem, säger han.

Johan Melin slutade inom Försvarsmakten år 2000. Det hade då varit hans arbetsplats i tolv år. Valet att gå över till en civil anställning var delvis påtvingat, då hans förband KA2 las ner.

– Jag ville egentligen inte sluta, men det fanns ingen annan tjänst inom Försvarsmakten som jag kunde ta, med hänsyn till min privata situation.

Under de följande 19 åren arbetade han i huvudsak som rektor för en gymnasieskola i Karlskrona. Han uppskattades särskilt för sin förmåga att fatta och meddela beslut, säger han. Och han trivdes. Även om han medger att han i grund och botten fortfarande var ”en amfibiekrigare”.

Förra året tog kraften slut. Han hade gjort sitt som rektor och behövde en förändring. Eftersom han varit anställd som reservofficer allt sedan han avslutat sin heltidstjänst, och hade vänner som arbetar inom Försvarsmakten, hade han rimligt bra koll på hur den hade utvecklats. Han kände att han skulle trivas i den miljön, och tackade ja när ett erbjudande dök upp.

Under hösten 2019 fick han en tjänst som planeringschef på Tredje sjöstridsflottiljen.

– Det kändes som att komma hem. Mycket hade naturligtvis förändrats, men det var ändå

JIMMIE ADAMSSON/FÖRSVARSMAKTEN

”FÖR 20 ÅR SEDAN VAR EN ORDER EN ORDER. IDAG VERKAR DET IBLAND SNARARE BETRAKTAS SOM ETT UNDERLAG FÖR DISKUSSION.”

som att det var igår jag lämnat KA2.

Samtidigt konstaterar han att den försvarsmakt han lämnade inte finns kvar. Då utbildade han värnpliktiga. Idag finns det nästan ingen pliktpersonal i de förband som utbildas. Då var Försvarsmakten en synligare och mer självklar del i det övriga samhället, eftersom det fanns regementen i varje län och alla hade släktingar som gjort lumpen.

Johan tycker också att För-

svarsmakten verkar ha tappat en del av den struktur och ordning som fanns för 20 år sedan. Då var en order en order, menar han.

– Idag verkar det ibland snarare betraktas som ett underlag för diskussion ...

Men kärnan är kvar och han trivs bättre i sitt arbete än på länge. För Johan har den säkerhetspolitiska aspekten av Försvarsmaktens roll alltid varit viktig och han kände sig tidigt i livet ”manad att vara med och bidra”. Det känner han att han gör idag.

Vad lärde du dig i det civila som du har nytta av nu?

– Det är nog snarare tvärtom, att erfarenheterna från min militära karriär var värdefulla i mitt civila jobb. Som förmågan att leda och fatta beslut.

UPPSKATTAR BREDDEN

RICKARD JOHANSSON
ÖVERSTE. GENOMFÖRANDECHEF OCH
OPERATIONSLEDARE PÅ ARMÉSTABEN I
ENKÖPING

RICKARD JOHANSSON trivdes visserligen som chef för Räddningstjänsten Östra Skaraborg, men han hade trivts ännu bättre inom Försvarsmakten.

Rickard lämnade sitt militära yrkesliv 2012 efter en intensiv period av utlandstjänster och hög arbetsbelastning. Han och hans familj med tre barn behövde varva ner. Egentligen var planen att fortsätta, men när Försvarsmakten tidigare än planerat ville placera honom på Högkvarteret i Stockholm, 25 mil från hemmet i Skövde, insåg han att det kanske var dags att kliva av.

– Det var ett svårt beslut. Men jag tackade till slut ja till tjänsten som chef på Räddningstjänsten Östra Skaraborg, med placering hemma i Skövde.

Övergången till ett civilt liv var inte alldeles enkel, förklarar Rickard. Sedan officersexamen 1987 hade han arbetat i en rad befattningar, bland annat som bataljonschef vid Nordic battlegroup 08 och brigadchef. Han har också varit på utlandsinsatser i Bosnien 1994–95 och slutligen i Afghanistan, som han kom hem ifrån 2011.

– Anställningen i Försvarsmakten blir en hel livsstil på ett annat sätt än hos en civil arbetsgivare. Samtidigt såg jag många likheter mellan Räddningstjänsten och Försvarsmakten, i kultur och att man har ett tydligt insatsfokus. Vi var ju aldrig mer än 90 sekunder från nästa larm, berättar han.

Men han lämnade egentligen aldrig sin militära karriär.

Åtminstone inte känslomässigt. Han behöll kontakten med sina gamla kollegor och hade bra koll på Försvarsmakten. När han 2017 blev tillfrågad om han ville komma tillbaka satt svaret inte särskilt långt inne.

Sedan 2018 sitter han nu på Arméstaben i Enköping, med ansvar för bland annat planering och genomförande av utlandsinsatser. Och även om han trivdes bra i Räddningstjänsten känner han sig mer hemma hos Försvarsmakten.

Något som slog honom efter återkomsten var hur lika många av problemställningar-

na är mellan det civila och det militära. Försvarsmakten har exempelvis samma utmaningar som civila organisationer i att rekrytera personal och måste knäcka samma nöter i frågor som rör logistik och materialflöden.

Men på ett plan ser han en tydlig skillnad. En officer har i allmänhet en bredd i kunskap och erfarenheter som saknas i de flesta civila yrkeskategorier. Och en väldigt väl utvecklad förmåga att på kort tid skapa struktur och ordning.

– Det ligger nog i vårt dna, säger han och skrattar lätt.

**”ANSTÄLLNINGEN I
FÖRSVARSMAKTEN BLIR
EN HEL LIVSSTIL PÅ ETT
ANNAT SÄTT ÄN HOS EN
CIVIL ARBETSGIVARE.
SAMTIDIGT SER JAG
MÅNGA LIKHETER MED
RÄDDNINGSTJÄNSTEN.”**

Vad lärde du dig i det civila som du har användning av nu?

– Framför allt en ökad förståelse för hur samhället och relationen med civila aktörer fungerar. Och djupare insikter om Försvarsmaktens roll i totalförsvaret, och vad som krävs för att vi ska kunna bidra för att på bästa sätt stärka helheten.

ALF JOHANSSON/FÖRSVARSMAKTEN

VILLE TILLBAKA TILL LAGET

CHARLOTTE PETERSSON/FÖRSVARMAKTEN

SEBASTIAN WOLGAST

FANJUNKARE. TAKTIKLÄRARE PÅ MILITÄRHÖGSKOLAN I HALMSTAD

ETT JOBB I det civila kan ha sina fördelar. Som bra lön. Men för Sebastian Wolgast blev nackdelarna för stora.

60-timmarsveckor på jobbet. Aldrig helt ledig och hög press på att leverera resultat. Sebastian Wolgast var chef på ett grossistföretag som sålde gräsklippare och grillar. Och han var ensam i sin roll.

– Det är en av de stora skillnaderna mot mitt nuvarande jobb på Militärhögskolan. Här jobbar vi i team, så när du är sjuk eller behöver gå tidigare finns det alltid någon annan som ser till att jobbet blir gjort.

Sebastian tog sin officersexamen 2002 och började som instruktör för en jägarpluton på I 22 i Kiruna. När den las ner flyttades han till K4 i Arvidsjaur. Redan då märkte han att energin inom Försvarsmakten var på väg att sjunka och han bestämde sig snart för att skaffa sig en civil utbildning.

2006 tog han tjänstledigt och efter tre års studier i Australien ”halkade han in” på ett jobb som ansvarig för leveranskedjan hos ett grossistföretag. Han blev kvar i branschen till 2018.

– Det var då jag insåg att jag behövde byta inriktning i mitt yrkesliv. Att jag inte skulle klara av den press som låg på mig, berättar han.

Den 1 februari 2018 klev han in på sitt nya jobb på Militär-

högskolan i Halmstad, som taktiklärare.

– Det första som slog mig var att så mycket hade hänt under den tid jag varit borta. Till skillnad från 2006, när jag tog tjänstledigt från K4, var folk glada, det fanns en stark framåtanda och hög energi.

Samtidigt ser han att allt inte är bättre i det militära. Krav på resultat och ekonomisk vinst hos företag fungerar i rimliga mått som en nödvändig drivkraft för många individer. Inom Försvarsmakten ser han att den där drivkraften skulle behövas ibland.

”MYCKET HADE HÄNT UNDER DEN TID JAG VARIT BORTA. TILL SKILLNAD FRÅN 2006 NÄR JAG TOG TJÄNSTLEDIGT VAR FOLK GLADA, DET FANNS EN STARK FRAMÅTANDA.”

– I vissa avseenden skulle myndigheten må bra av att drivas lite mer som ett företag.

Men främst ser han förstås fördelar med sitt jobb på Militärhögskolan. Även om lönen är väsentligt lägre uppskattar Sebastian att det finns en förståelse hos Försvarsmakten som arbetsgivare, för att jobbet bara är en del av de anställdas liv. Och att det måste fungera tillsammans med dygnets övriga 16 timmar.

Vad lärde du dig i det civila som du har användning av nu?

– Framför allt it-kunskap. Den har jag stor nytta av nu när vi behöver bedriva undervisning på distans, på grund av pandemin.

SÖKTE ETT STÖRRE MÅL

FREDRIK SVENSSON

ÖRLOGSKAPTEN. GENOMFÖRANDECHEF
PÅ SWEDEC I EKSJÖ

MYCKET ÄR SIG likt. Uniformen, miljöerna och kulturen. Samtidigt har det också skett stora förändringar. Det berättar Fredrik Svensson som nyligen kom tillbaka till Försvarsmakten efter några år i det civila.

– Det är ett annat klipp i steget nu, en optimism som inte fanns 2014, när jag lämnade myndigheten.

Han hade varit med om att bygga upp sjukvårdsverksamheten på Röjdykardivisionen från 2006 till 2014, med stort fokus på ”dykerimedicin” samt stridssjukvård. Det var intensiva och lärorika år. Men 2014 tog det stopp, berättar Fredrik.

– Jag kunde inte komma vidare på sjukvårdsspåret inom Försvarsmakten. Därför valde jag att kliva av och ta anställning i ett civilt företag.

Han fortsatte att arbeta med sjukvård och utbildning inom området på 2 Secure, som hjälper organisationer med säkerhet för utlandsplacerad personal. Många av hans kollegor där var också tidigare militärer, och poliser.

– Det gjorde att det var många likheter med Försvarsmakten. Men visst fanns det skillnader.

Han berättar att som civilanställd har du exempelvis aldrig lyxen att kunna ägna tre dagar åt planering av ett projekt. Det går däremot utmärkt inom Försvarsmakten. Och beslut fattas ofta snabbare i det civila än inom militär verksamhet.

– Där kanske det militära har en del att lära. Samtidigt finns

DANIEL WIBERG/FÖRSVARSMAKTEN

”NU SER JAG HUR VI ÅTER BÖRJA SKAPA FÖRSTÅELSE HOS ALLMÄNHETEN FÖR VAD FÖRSVARSMAKTEN GÖR OCH VARFÖR DET ÄR VIKTIGT.”

det förstås fördelar med en viss tröghet i beslutsfattande.

Som reservofficer höll han bra koll på Försvarsmakten. Framför allt ser han hur myndigheten åter håller på att närma sig civilsamhället.

– Vi var bakom stängsel för länge, tror jag. Vilket gjorde att vi lite tappade kontakten med övriga samhället. Men nu ser jag hur vi åter börjar skapa förståelse för hur relationen med civila aktörer behöver se ut för ett välfungerande totalförsvar, och en förståelse hos allmänhe-

ten för vad Försvarsmakten gör och varför det är viktigt.

För Fredrik personligen handlade återkomsten inte bara om att ”komma hem”. Det fanns något annat som lockade, något som han inte riktigt hade sett tidigare. Känslan av att göra något för samhället. Att det inte handlar om att tjäna pengar.

– Med risk för att låta flummig finns det ett större syfte med det vi gör här, något som gör att det är lite lättare att gå upp på morgonen.

Vad lärde du dig i det civila som du har användning av nu?

– Framför allt fick jag en djupare förståelse för hur civilsamhället fungerar, och kan där för lättare se på vilket sätt vår verksamhet behöver utvecklas och bedrivs för att bidra som en del av samhället.

GILLAR TILLVÄXTRESAN

MAGNUS HALL

LÖJTNANT. PLANERINGSOFFICER, K 3
I KARLSBORG.

MAGNUS HALL inledde en militär karriär efter grundutbildningen i slutet av 80-talet. Men omständigheter tog honom in på en civil bana. Nu är han tillbaka.

Han hade nästan givit upp hoppet. Efter utbildningen till reservofficer i slutet av 80-talet blev det inte särskilt mycket tjänstgöring inom försvaret för Magnus Hall. Han hade intresset och engagemanget, men av olika skäl blev många planerade övningsstillfällen inställda. Det gjorde också att tanken på att gå vidare och utbilda sig till officer och börja arbeta inom Försvarsmakten på heltid aldrig riktigt fick fäste.

– I stället valde jag en civil utbildning och karriär. Men jag

var hela tiden kvar som reservofficer och tjänstgjorde i alla fall en del, berättar han.

Och trots att han aldrig lämnat Försvarsmakten – i vart fall inte som anställd – ser han sig som återvändare när han nu börjat sitt arbete på K3, som planeringsofficer på regementsstaben.

– Min grundutbildning var den roligaste tiden i mitt liv och jag har alltid känt att jag är en del av Försvarsmakten.

Med en omfattande civil karriär där han ägnat sig åt företagsledning utomlands och varit med och byggt upp en

**"MIN GRUNDUTBILDNING
VAR DEN ROLIGASTE
TIDEN I MITT LIV OCH
JAG HAR ALLTID KÄNT
ATT JAG ÄR EN DEL AV
FÖRSVARSMAKTEN."**

kommunal, internationell skola i Göteborg tar Magnus med sig värdefulla erfarenheter in i sitt militära arbete. Men på några väsentliga punkter har Försvarsmakten ett tydligt övertag framför civila företag. Det handlar bland annat om struktur och förmågan att lösa oförutsedda problem, säger han.

– Ofta saknas tydliga målbilder och genomförandeplaner i den civila affärsvärlden.

Överlag ser han en helt annan grad av professionalism i verksamheten idag jämfört med när han blev reservofficer och följande år. Bara det faktum att man "ökat rekryteringspoolen med 100 procent" genom att aktivt rekrytera fler kvinnor har inneburit en påtaglig "boost".

Men det var av andra skäl som Magnus sökte sig till Försvarsmakten. Främst möjligheten att få vara med på den resa myndigheten befinner sig på. Där tillväxt står i centrum, inte neddragningar. Och där även rollen i samhället blir tydligare och större.

En annan betydande faktor var K3:s satsning på att återaktivera sina reservofficerare, understryker han.

– Jag har alltid känt att jag velat bidra till något större. Under 20 år handlade det om att bygga upp och bedriva skolverksamhet. Nu känns det rätt att gå in i det militära och bidra till försvaret av Sverige.

Vad lärde du dig i det civila som du har användning av nu?

– Att olika perspektiv är viktiga för en organisations utveckling och tillväxt. Att ta tillvara på och uppmuntra all den talang som finns hos våra medarbetare.

ROBIN KRÜGER/FÖRSVARSMAKTEN

KARRIÄR

CIVIL + MILI

Sisådär 340 dagar om året bär de civila kläder och arbetar i den civila världen. Men då och då drar de på sig den gröna uniformen och deltar i övningar som försvarsmaktsanställda. De ingår i en växande skara som väljer att komplettera sitt civila jobb med en anställning i Försvarsmakten. Möt Maria Andersson och Oliver Bexarve!

"JAG FÅR ETT OVÄRDERLIGT KONTAKTNÄT"

MARIA ANDERSSON

ROLL I FÖRSVARSMAKTEN: R0 som trossgruppchef Livbataljon, Livgardet.

CIVILT: Civilingenjör/projektledare Saab AB.

Vad är det bästa med att jobba både civilt och i Försvarsmakten?

– Att arbeta i Försvarsmakten ger mig möjlighet att utvecklas i min roll som ledare vid sidan av mitt civila jobb. I den militära kontexten ser ledarskapet annorlunda och jag får en annan personlig utveckling till skillnad från i mitt civila yrke, vilket gör att jag växer i min ledarroll på många plan.

– I Försvarsmakten får jag även en personlig utveckling som jag har glädje av både professionellt och i mitt vardagliga liv.

– Att få avbryta min vardag som projektledare och få tillfälle till miljöombyte med mer fysiska utmaningar och påfrestningar, hantera pressade och stressade situationer men även momenten med att frysa, vara hungrig och ha sömnbrist gör också att jag uppskattar mina dagar på kontoret framför datorskärmen.

Hur blir du en bättre

Civilingenjör och trossgruppchef.

JOHAN STRINDBERG

medarbetare för din huvudarbetsgivare?

– Att få se och nyttja våra system även ur ett slutanvändarperspektiv är betydelsefullt, då förståelsen för hur systemen faktiskt kommer att användas och upplevs bidrar till att vi kan göra våra erbjudanden och produkter betydligt vassare och relevanta.

– Systemförståelse som slutanvändare, miljökunskap ur ett branschsikt och insikter om Försvarsmakten samt den militära kontexten och miljö där våra materielsystem och tjänster ska verka i är några av de viktigaste vinsterna för min civila arbetsgivare. Samtidigt erhåller jag ett ovärderligt kontaktnät inom branschen i stort.

TÄR = SANT

Redaktör **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

Innebär ditt civila arbete någon fördel i ditt Försvarsmaktsengagemang?

– Jag är utbildad civilingenjör där teknik och problemlösning är min vardag. Genom mitt civila yrke inom försvarsindustrin har jag en

god förmåga att förstå tekniken bakom våra vapensystem och därigenom har Försvarsmakten möjlighet att nyttja min kompetens på en lämplig befattning.
Överväger du en heltidstjänst i Försvarsmakten?

– Som min situation ser ut nu trivs jag i rollen som reservofficer, där jag kan kombinera min civila karriär med ett engagemang i Försvarsmakten. En framtida heltidstjänstgöring inom Försvarsmakten är inte helt utesluten. <

”SKÖNT MED ETT BREAK FRÅN DET CIVILA”

JOHAN STRINDBERG

Kriminalvårdare och plutonchef.

OLIVER BEXARVE

ROLL I FÖRSVARSMAKTEN:

Ställföreträdande plutonchef i Järva hemvärnsbataljon Livgardesgruppen, Livgardet.

CIVILT: Kriminalvårdare Österåkeranstalten, Kriminalvården och student.

Vad är det bästa med att jobba både civilt och i Försvarsmakten?

– Synergieffekten av att få dubbel utbildning har breddat min möjlighet att kunna hantera det jag ställs inför. Sedan är det skönt att få ett break från det civila och få komma hem till grönkläder och skogen en stund. Blir som en mikropaus av det riktiga livet och en möjlighet till lite mental semester från vardagen och fokus på något helt annat.

Hur blir du en bättre medarbetare för din huvudarbetsgivare?

– Att tack vare min utbildning i Försvarsmakten kunna se alternativa lösning på ett

problem, att inte fastna i samma tankemonster utan med fräscha ögon kunna se en ny lösning på ett problem. Att i en stressad situation kunna behålla en tydlig kommunikation och kunna hålla huvudet kallt. De ledarskapsutbildningar jag gått inom försvaret har gett mig verktyg att både inse mina möjligheter och begränsningar, och insikten av vikten att få alla att jobba mot samma mål.

Innebär ditt civila arbete någon fördel i ditt

Försvarsmaktsengagemang?

– På samma sätt har min civila utbildning gett mig flera verktyg för att kunna hantera de utmaningar som jag ställs inför i Försvarsmakten.

Överväger du en heltidstjänst i Försvarsmakten?

– I dagsläget är det ingenting jag överväger. Jag är glad för de erfarenheter Försvarsmakten

har gett mig men söker idag nya utmaningar. Samtidigt vill jag fortsätta mitt engagemang i hemvärnet och strävar efter att utvecklas i min befattning.

– Jag är verkligen inte klar i grönkläder utan har förhoppningen att fortsätta i hemvärnet. De erfarenheter och kunskaper Försvarsmakten gett kommer alltid finnas kvar och förhoppningsvis fortsätta underlätta framtida situationer jag ställs inför. ◀

"DET STÄRKER VÅR PERSONALBAS"

Allt fler företag ingår ett slags överenskommelser med Försvarsmakten kring samarbeten om personal, så kallade avsiktsförklaringar. Vi frågade Ulrika Sehlin, hr-strateg på produktionsledningen, varför det sker och hur det gynnar Sveriges försvar.

Du arbetar med arbetsgivarrelationer inom Försvarsmakten. Vad innebär det?

– Försvarsmakten har över 32 000 individer som tjänstgör enbart några veckor per år och under övrig tid hos en civil arbetsgivare. Detta innebär att vi behöver samarbeten kring personal.

– Vårt övergripande mål är att underlätta personalflöden mellan Försvarsmakten och andra arbetsgivare, och även att öka meritvärdet av all tjänstgöring i

Försvarsmakten.

Varför tecknar Försvarsmakten avsiktsförklaringar med andra arbetsgivare?

– Det råder stor okunskap kring vad vi gör och lär ut i Försvarsmakten. I vår senaste kvalitativa arbetsgivarundersökning från 2019 fick vi exempelvis följande svar från en HR-chef på ett industriföretag: "Det finns inget sätt att översätta hemvärnssoldat till något användbart för mig."

– Genom att skapa partnerskap med civila företag kan vi förändra sådana missuppfattningar. Att teckna avsiktsförklaringar är en viktig del i det arbetet.

Vad beskriver avsiktsförklaringarna?

– Syftet med en avsiktsförklaring är att arbetsgivaren ska förstå den kompetens som

dess individer tar med sig från Försvarsmakten och uppmuntra personalen att delta på övningar och utbildningsverksamhet, när Försvarsmakten kallar till sådana.

Krockar inte budskapet om att dela på personal med vårt behov av heltidspersonal?

– Nej, det handlar i huvudsak om att matcha Försvarsmaktens behov med individens vilja och möjligheter. Genom

Ulrika Sehlin.

att uppmuntra personal att dela sin tid mellan en civil arbetsgivare och Försvarsmakten stärker vi vår personalbas. Samtidigt behöver vi förstå även uppmuntra dem som överväger en heltidsanställning.

HITTA HUVUDARBETSGIVARE PÅ SOLDATKARRIAR.SE

Soldatkarriar.se är en jobbsajt där civila arbetsgivare som samarbetar om personal med Försvarsmakten publicerar sina jobb- och utbildningserbjudanden. Målgruppen är dem som är eller ska gå in i ett engagemang i Försvarsmakten,

men är i behov av en huvudsysselsättning. Det är även ett stöd för våra GSS/K som befinner sig i slutet av sitt tjänstgöringsavtal så att individen kan planera sin karriär utan att känna stress att gå vidare till annat jobb i framtiden.

VAR INTE EN NYTTIG IDIOT

Allt fler döms för att ha besökt, fotograferat eller spridit information om skyddsobjekt. "Den som besöker och kartlägger objekten kan ovetandes fungera som spion åt främmande makt", kommenterar åklagare Mats Ljungqvist.

SEDAN EN TID tillbaka pågår rättsprocesser mot en rad individer som ägnat sig åt kartläggning av ett stort antal skyddsobjekt. Mats Ljungqvist, åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål:

– Man kan se att det ofta handlar om "militärt överintresserade" personer. Inte sällan har de själva gjort värnplikten och tycker att de har rätt att besöka de här objekten.

SVÅRT SE SKYDDSVÄRDET

SKYDDSOBJEKTEN HAR STOR betydelse i den pågående uppbyggnaden av totalförsvaret och innehåller skyddsvärden som inte får exponeras för utomstående. Vad som är skyddsvärt kan vara svårt eller till och med omöjligt för ett otränat öga att se.

Genom att besöka installationerna, kartlägga dem och ibland även lägga ut uppgifter-

Att bryta mot skyddslagen kan resultera i böter eller fängelse i högst två år.

na på olika nätforum skadar de Sveriges säkerhet, säger Mats Ljungqvist.

Det handlar inte sällan om stora mängder information i form av text och bild. Förutom att utsätta sig för stora risker, kan dessa individer även gå främmande makts ärenden – utan att veta om det.

Underrättelsetjänster väljer oftast den lättaste vägen och om någon samlar in information är det bekvämare att tanka av den än att samla in den själv, säger Jan Kinnander som är chef för Säkerhetskontoret vid Must.

De som besöker och kartlägger objekten blir alltså nyttiga idioter eftersom de i prakti-

ken kan fungera som spioner utan att veta om det själva. Det är väldigt allvarligt, säger Mats Ljungqvist.

SKÄRPSTA STRAFF

EN NYTTIG IDIOT är en person som går andras ärenden utan att vara medveten om det. Underrättelsetjänster har i alla tider använt sig av nyttiga idioter för att samla in information, sprida propaganda och falska rykten.

I fjol skärptes påföljden för överträdelsebrott i skyddslagen. Maxstraffet är numera två års fängelse. ◀

Text **Elisabeth Bitterlich/Must**

FÖRSVARSMAKTENS ANLÄGGNINGAR ÄR SKYDDSOBJEKT

Skyddsobjekt är benämningen på samhällsviktiga byggnader, anläggningar, objekt och områden som har beslutats behöva ett förstärkt skydd mot sabotage, terroristbrott, grovt rån och spioneri samt röjande av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret. För att skydda allmänheten mot

skada till följd av militär verksamhet kan också exempelvis vissa områden där det bedrivs övningar vara skyddsobjekt.

Försvarsmaktens byggnader och anläggningar är som regel klassade som skyddsobjekt. Det innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet. Vissa

skyddsobjekt är förbjudna att avbilda, beskriva och mäta, vilket innebär att till exempel fotografering är förbjuden. Det kan också vara förbjudet att bada, dyka, ankra och fiska i vattenområden som finns intill ett skyddsobjekt.

För att en person ska få tillträde till ett skydds-

objekt måste personens identitet ha klarlagts. Skyddsobjektets bevakningspersonal, så kallade skyddsvakter, har därför rätt att kräva att få veta namn och personnummer samt få se legitimation på den som uppehåller sig där innan tillträde kan beviljas.

Det blir allt viktigare för Sverige att kunna ta emot stöd från utländska förband. Och förmågan har onekligen stärkts sedan 1743, då ryska soldater anlände över Östersjön.

1 500 deltagande utländska soldater. En och annan friktion uppstod, men till skillnad från ett tidigare tillfälle var mottagandet förberett.

Efter det misslyckade kriget mot Ryssland 1741–1743 utbröt med över 12 000 soldater ombord som motvikt mot en hotande dansk-norsk armé och för att stävja den inrikespolitiska oron.

Den ryske överbefälhavaren, skotten och generalen

DEN 25 MAJ 2016 godkände riksdagen det samförståndsavtal om värdlandsstöd som regeringen tecknat med Nato. Konkret handlar avtalet om de praktiska arrangemang som krävs för att ett utländskt förband ska kunna verka på svenskt territorium till stöd i kris och krig. Avtalet tillämpades för första gången under försvarsmaktsövningen Aurora i september 2017 med omkring

Fredrik I saknade arvinge och tronföljdsfrågan var ett hett politiskt ämne. Ett uppror som inletts i Dalarna slogs ner blodigt i Stockholm i juni. Under hösten tvingade det säkerhetspolitiska läget Sverige att be en främmande makt om militär hjälp.

RYSK HJÄLP – TUNG BÖRDA

DEN 12 OKTOBER 1743 sikta- des därför en kejserlig rysk galärflotta utanför Söderarm för att förhandla om trup- pernas förläggning. De tio ryska regementena skulle inkvarteras i städer och på landsbygden från Östhammar i norr till Söderköping i söder. Från predikstolarna hade allmänheten upplysts om att de ryska soldaterna skulle ses som bundsförvanter.

Det blev en tung börda som med kort varsel lades på den svenska befolkningen. En ort som Nyköping hade vid den

1 500 deltagande utländska soldater. En och annan friktion uppstod, men till skillnad från ett tidigare tillfälle var mottagandet förberett.	med över 12 000 soldater ombord som motvikt mot en hotande dansk-norsk armé och för att stävja den inrikespolitiska oron.
--	---

Efter det misslyckade kriget mot Ryssland 1741–1743 utbröt oroligheter i Sverige. Kungen Fredrik I saknade arvinge och tronföljdsfrågan var ett hett politiskt ämne. Ett uppror som inletts i Dalarna slogs ner blodigt i Stockholm i juni. Under hösten tvingade det säkerhetspolitiska läget Sverige att be en främmande makt om militär hjälp.

Den ryske överbefälhavaren, skotten och generalen James Keith, for in till slottet för att förhandla om truppersnas förläggning. De tio ryska regementena skulle inkvarteras i städer och på landsbygden från Östhammar i norr till Söderköping i söder. Från predikstolarna hade allmänheten upplysts om att de ryska soldaterna skulle ses

RYSK HJÄLP – TUNG BÖRDA

DEN 12 OKTOBER 1743 sikta-
des därför en kejserlig rysk
galärflotta utanför Söderarm
med kort varsel lades på den
svenska befolkningen. En ort
som Nyköping hade vid den

med över 12 000 soldater ombord som motvikt mot en hotande dansk-norsk armé och för att stävja den inrikespolitiska oron.

Den ryske överbefälhavaren, skotten och generalen James Keith, for in till slottet för att förhandla om trupperska förläggning. De tio ryska regementena skulle inkvarteras i städer och på landsbygden från Östhammar i norr till Söderköping i söder. Från predikstolarna hade allmänheten upplysts om att de ryska soldaterna skulle ses som bundsförvanter.

Det blev en tung börda som med kort varsel lades på den svenska befolkningen. En ort som Nyköping hade vid den

OVAN: Adolf Fredrik, kronprins från 1743. HÖGER: föreckning över de 12 000 ryska soldaterna. NEDAN: General James Keith, den ryske överbefälhavaren.

*• Föreläggning öfver de Ryske Rikssoldaterna för en
Rekognoscering af förläggning i vinter quarters Namn*

<i>Granadeurs</i>	<i>1387</i>
<i>Awajolowski</i>	<i>1198</i>
<i>Lewarski</i>	<i>1259</i>
<i>Persmarki</i>	<i>1157</i>
<i>Krestolowski</i>	<i>1058</i>
<i>Rostoffski</i>	<i>1363</i>
<i>Ischolski</i>	<i>1090</i>
<i>Schernigofski</i>	<i>1152</i>
<i>Niwofski</i>	<i>1257</i>
<i>Albockerski</i>	<i>1226</i>
<i>Summa</i>	<i>12147</i>

tiden omkring 1 700 invånare. I slutet av oktober kom budet att staden och omkringliggande landsbygd skulle inkvartera tre regementen. Åt stadsbefolkningen kunde städernas magistrat betala ut ersättning.

På landsbygden där gårdens storlek avgjorde hur många ryska soldater som skulle förläggas kompensterades antagligen bara för skjutshjälp.

Ryssarna i sina gröna och röda uniformer måste tvivelsutan ha väckt många obehagliga minnen till liv hos befolkningen. Det var bara drygt tjugo år tidigare som ryska styrkor hade härjat och bränt längs den svenska ostkusten.

Att de Rostovska och Kazanska regementena marscherade genom Stockholm just den 30 november 1743 mot Roslagen,

på dagen 25 år efter Karl XII:s död, var rimligen knappast heller bara ett sammanträffande.

LÄMNADE VID MIDSOMMAR ÖVERENSKOMMET VAR ATT

”Deras medförda proviant bestod mest av mjöl och gryn, vilket förklarar varför åtskilliga kor, grisar och får försvann från de svenska ägarna.”

svenska myndigheter skulle förse ryssarna med ved, sjukvård och sängplatser. På väg mot förläggningssorterna övernattade ryssarna vid stockeldar och skövlade skogen där de drog fram. Deras medförda proviant bestod mest av mjöl och gryn, vilket förklarar varför åtskilliga kor, grisar och får försvann från de svenska ägarna. När ryssarna i brist

på svenska pengar betalade i rubel och kopek blev de ekonomisk oreda. Något oväntat beordrade den ryska kejsarinnan Elisabeth tillbaka trupperna i början av juni 1744. Missnöjet hos de berörda svenskarna

hade vid det laget nått stora proportioner. Vid midsommar lämnade de sista ryska soldaterna Sverige.

Som kuriosas går det att notera att drygt femtio kvinnor följde med fartygen mot Ryssland. Minst lika många ryska soldater avvek under tiden i Sverige. ◀

Text **Per Iko/Försvarsmakten**

A woman with dark hair and blue eyes is climbing a thick rope. She is wearing a light-colored camouflage jacket over a pink shirt, and her goggles are perched on her head. She is looking directly at the camera with a determined expression. The background is a blurred, textured surface, possibly a wall or rock.

TRÄNA SOM.. *EN OPERATÖR*

Petra Malm arbetade som operatör i specialförbanden under tio år. Hon har med andra ord det som krävs. Här delar hon med sig av träningstips till dig som vill bli lika stark, snabb och uthållig som en operatör – eller rentav jobba som en sådan.

Text **Petra Malm** Foto **Samuel Pettersson**

ATT VARA OPERATÖR är både fysiskt och psykiskt krävande och kraven på tjänsten har sin grund i de komplexa arbetsuppgifter specialförbanden har. Dessutom krävs en stresstålighet utöver det vanliga och förmåga att utstå hård psykisk press och också hot mot gruppen och din egen person. Sammantaget innebär det att du utöver en god fysik även behöver mental styrka.

Om du söker till SF och blir antagen kommer du arbeta med de ödmjukaste människor du stött på. Men för att klara det måste du vara förberedd och inte lämna något åt slumpen. Under "Konkurrenskraftiga resultat" på Försvarsmaktens hemsida kan du läsa om vad du minst bör klara av.

Mitt bästa tips är att verkligen säkerställa att du klarar av dem – oavsett om du har en dålig eller bra dag.

INDIVIDUELLT TRÄNINGSUPPLÄGG

TRO INTE ATT du kommer kunna pressa tiden på milen dagen när det väl gäller, alltså på uttagningen. Det händer aldrig. Du kommer förmodligen ha sömnbrist och vara nervös, och då tro att du ska göra personbästa på vissa tester är rent önsketänkande. Det kanske är ett väl hårt budskap, men jag har sett så många sökande komma oförberedda.

Det är svårt att skriva ett generellt träningsprogram inför

Petra – tidigare operatör inom specialförbanden – har tjänstgjort 17 år i Försvarsmakten. Idag är hon föreläsare och elitränare.

uttagningstesterna då olika individer ofta behöver fokusera på olika områden. Titta på dig själv och var brutalt ärlig – vilka är dina svagheter och dina styrkor? Vikta sedan dessa mot vad du tror du behöver klara av under testerna.

Analysera vilka resurser du har: hur ser träningsmöjligheterna ut, hur mycket tid kan du ägna åt träning, vilket stöd kan du vänta av din omgivning? Fundera sedan på vad du behöver komplettera med för att kunna maximera din satsning. Gör upp en tidsplan som är realistisk där du har tid att bygga från grunden.

Du kommer att behöva en stark och hållbar kropp som tål hög belastning. Tänk på att du ska ha en korsett – core – av pansar. Ditt ramverk ska vara otroligt starkt och utifrån det bygger du vidare på din fysik i syfte att undvika att dra på dig skador som gör att du missar eller tvingas bryta testerna.

FOKUSERA PÅ SVAGA OMRÅDEN

MÅNGA PERSONER JAG träffar tränar det de tycker är roligt och känner motstånd mot att träna sina svagheter. Gör tvärtom och "kill your darlings". Om du är seriös i din satsning så bör du analysera vad som inte skjuter mot ditt mål. Exempelvis om du tränar padel men borde mörkerorientera. Om du är stark men inte uthållig så är det uthållighet du ska lägga tid på att träna. Har du dålig vattenvana eller var det länge sedan du gick med tung ryggsäck, så är det där du ska lägga fokus.

Slutligen, se till att du har stöd hemma och förståelse för det du vill satsa mot. Det kommer ta tid och energi men eftersom du vet ditt "varför" och är målinriktad kommer du att nå dina mål.

1.

Marklyft. En grym basövning som bygger allmän styrka. Fokusera på teknik och utförande.

2.

Uppdrag/räckhäv. En riktig klassiker som alltid står sig. Varieras med ringar, olika grepp, vikt, tempo. Skala ner genom att hoppa upp och hålla emot på vägen ner eller använd ett gummiband.

3.

Dips: En mer utmanande variant på en klassisk övning. Variera med extra vikt och tempo. Skala ner genom att sätta ett gummiband i varje ring och lägg knäna i bandet.

4.

Frivändning med överstöt. En komplex övning för hela kroppen som kan varieras i all oändlighet. Du tränar styrka, explosivitet, koordination, rörlighet och mycket bål.

5.

Utfall: Variera med vikt över huvudet, vikt på bröstet, vikt i vardera hand. Bålstabilitet ger kontroll och tekniken är mycket viktigt.

FÖRSVARSMAKTENS MEST OSANNOLIKE HJÄLTE

DEN KORTA FILMEN OM skyttegruppen Gustav Bertil är en av årets mest diskuterade försvarsmaktsfilmer. Här ger **Marcus Nilsson**, kommunikatör på P 7, en glimt av historien bakom den.

”Allt började med att vi till fots följde en värnpliktig skyttegrupp under årets bataljonsövning. Vi ville visa upp en verklighet som annars är svårfångad, men som ofta uppskattas internt inom Försvarsmakten.

Filmen börjar med att skyttegruppen blir utsatt för indirekt eld. Soldaten **Kjell** och gruppchefen **Ängman** blir då skadade, vilket leder till att resten av gruppen skärs av från plutonen. För första gången står soldaterna ensamma och tvingas därför hantera situationen på egen hand.

Tillsammans med en näst intill osannolik händelseutveckling, en stor portion humor och en stresspräglad entusiasm inför uppgiften lyckas gruppen

nedkämpa ett fientligt fordon och återsamlas med plutonen.

Filmen har en säregen blandning av humor och realism, vilket säkerligen bidrog till den oväntat stora spridningen i sociala medier. Men det går också att dra värdefulla lärdomar av filmen.

I stridens hetta när adrenalinet och stressnivåerna är höga så är allt inte snyggt och vackert. Men det viktiga är att sätta sina kamrater före sig själv. Att ta en dålig eldställning

och dra till sig uppmärksamhet så att kamraterna kan ta sig till skydd. Att omhänderta en skadad kamrat i ett skogsbryn och veta att fienden kan dyka upp i vilken sekund som helst. Att fortsätta slåss trots att man är omringad och avskuren från sitt egna förband. Gruppen löser sin uppgift, tar egna initiativ och slåss för varandra.

Kamratskapen och viljan att aldrig ge upp är några av de viktigaste lärdomarna som vi kan ge våra rekryter.” ◀

HALLÅ DÄR ...

MAJOR TORBJÖRN JOHANNESSON VID LV 6

MAJOR TORBJÖRN Johansson är årets Lyssnarnas sommarvärd i radioprogrammet Sommar i P1. Han jobbar på Lv 6 i Halmstad och har gjort flera utlandstjänster. Hans program sänds den 15 juli.

Varför vill du sommarprata?

– Tusentals svenskar har gjort utlandstjänst och vi fortsätter att skicka människor till oroshärdar över hela världen. Jag vill att fler ska få veta hur det är

att göra militär utlandstjänst, vad har vi för upplevelser? Vad innebär tjänsten? Och hur är det att komma hem igen?

– De kan inte få hela bilden

av mig men det kan vara en inspiration till att söka mer information, att kanske prata med veteraner i lyssnarnas närhet.

Vad kommer vi att få höra?

– Det blir en blandning av hur det är i vardagen utomlands och berättelser om några pulshöjande upplevelser som jag har varit med om.

– Jag skall försöka ge en mångsidig bild av hur det är att vara iväg, men även trycka på att det är hela familjen som gör utlandstjänst. Att vara kvar hemma ensam är en stor uppföring. ◀

SMART SAGT

"Verkligt mod är att känna rädsla men ändå fortsätta och göra sitt jobb."

General **Norman Schwarzkopf**,
U.S. Army

343

... år låg de två kanoner på havets botten, som i april bärgades med hjälp av elva dykare på ubåtsräddningsfartyget HMS Belos. Kanonerna tillhörde regalskeppet Kronan som sjönk den 1 juni 1676, och omhändertogs av Kalmar läns museum. 44 kanoner har bärgats tidigare.

FÖRSVARSMAKTEN PÅ INSTA

@f17_blekinge_flygflottilj

NÄR STARTADE KONTOT?

Vi gjorde vårt första inlägg i september 2013.

VEM STYR KONTOT?

Kommunikationsavdelningen och rekryteringsavdelningen samarbetar både när det gäller planeringen av kontot och själva genomförandet. Huvudansvaret för innehållet ligger hos kommunikationschefen.

HUR STYR NI VILKEN TYP AV BILDER SOM LÄGGS UPP?

Vi följer den pågående verksamheten, men jobbar även aktivt för att visa den bredd som finns inom förbandet. Det handlar om att synliggöra olika yrken och förmågor.

VILKA INLÄGG FÅR STÖRST GENOMSLAG?

Inlägg med rörliga och/eller stillbilder på stridsflygplan från marken eller luften engagerar många, exempelvis julgransflygningen. Men även inlägg om olika yrken, såsom flygtekniker, flygförare, flygbassäkerhetssoldat eller flygplatsbrandman.

F17 Gotland är sedan 2002 en del av F17 och ansvarar för att drifva den militära delen av Visby flygplats.

Piloten kontrollerar flygplanet innan start för att säkerställa att allt är som det ska.

Att regelbundet kontrollera varandra är mycket viktigt, det fick de värnpliktiga lära sig under sin kallt väder-utbildning.

En del av att hålla flygplatsen öppen 24 timmar om dygnet årets alla dagar är att hålla flygplatsfältet rent från smuts, vatten och snö.

Vi fortsätter att öka vår förmåga i dagsljus såväl som i mörker.

LATA DAGAR

När pandemin sätter krokben för semesterresan får du hitta andra sätt att njuta av ledigheten. Kanske läsning och skärmunderhållning får större plats i årets semestermix. Här tipsar i vart fall Försvarmaktens presschef Philip Simon om tv-serier och böcker som räcker hela sommaren.

TV-SERIER

THE DAY

(SVT PLAY)

ETT VÄLPLANERAT BANKRÅN i en liten Belgisk småstad går helt fel och vi får i tolv avsnitt följa händelseutvecklingen under en dag från både rånarnas och polisens sida. Tätt, spännande och inget är vad det ser ut att vara.

MANHUNT: UNABOMBER

(NETFLIX)

FBI:S JAKT PÅ terroristen som de döpte till "the Unabomber" och som dödade tre personer och skadade ytterligare 23 mellan 1978-1995. Allt genom hemmagjorda brevbomber. Serien består av åtta delar och är enormt spännande ända till de absolut sista minuterna i det avslutande avsnittet.

BOSCH

(HBO NORDIC, ALLA SEX SÅSONGER. VIAPLAY OCH PRIME VIDEO, FEM SÅSONGER)

SERIEN *BOSCH* HANDLAR OM mordutredaren Harry Bosch vid Los Angeles-polisen och baseras på deckarförfattaren Michael Connellys succé-böcker som sålt i nästan 60 miljoner exemplar och översatts till 40 språk.

Serien är ovanligt välgjord med bra manus och utmärkta skådespelare rakt igenom. Polisserier blir inte bättre än så här.

BÖCKER

HÄMNAREN

(FREDRICK FORSYTH)

INNAN RICKY COLENZO börjar college reser han till Bosnien som biståndsarbetare men dödas och åter ses aldrig. Har mördaren kommit undan? Vietnamveteranen Calvin Dexter, en man med speciella färdigheter, får i uppdrag att finna mördaren och föra honom till USA och rättvisan, kosta vad det kosta vill. En välskriven thriller om hat, dubbelspel och hämnd där spänningen hela tiden byggs upp till det högexplosiva slutet.

PAGANINIKONTRAKTET

(LARS KEPLER)

EN SOMMARNATT HITTAS en kvinna död på en stor fritidsbåt som driver i Stockholms skärgård. Hennes lungor är fyllda av bräckt vatten, men det finns inga spår av detta vatten på kläderna eller resten av kroppen. Nästa dag hittas en man död i

sin paradvåning på Östermalm. Mannen hänger i en snara från lampkroken i taket. Hur har det gått till? Det är högt i tak och det finns inte en enda möbel i hela rummet, ingenting att klättra på. Hur hänger de båda fallen ihop? Kommissarie Joonas Linna börjar nysta i fallen och plötsligt står polisen inför sin farligaste prövning någonsin. Intensiv spänning från första till sista sidan. En bok du garanterat inte kan sluta läsa.

HUVUDJÄGARNÄ

(JO NESBØ)

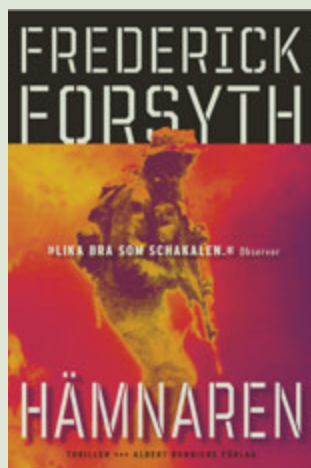
ROGER BROWN TYCKER att han är Norges bästa och mest underbetalda headhunter. Tyvärr lever han över sina tillgångar och för att finansiera sin dyrbara livsstil stjälar han exklusiv konst som han säljer vid sidan av. Clas Greve är den perfekta kandidaten till ett nytt toppjobb, inte minst för att han också äger en Rubensmålning i hundramiljonersklassen. Men Clas vill också till varje pris ha det lediga jobbet. Båda vill ha något. Ingen får det gratis. Inte utan att gå över lik. Någons huvud kommer att rulla i den jakt som börjar. En andlöst spännande bladvändare som inte går att lägga ifrån sig.

The Day.

FBO

Manhunt: Unabomber.

Boch.

PLIKTRÅDET

ÅTERHÄMTNING VIKTIG ÄVEN I KRIS

MED ANLEDNING AV covid-19 tog Försvarsmakten beslutet att ställa in hemresor för landets värnpliktiga. Till skillnad från anställd personal så bor värnpliktiga i många fall i en annan del av landet än den de tjänstgör i. Att tusentals individer skulle resa land och rike två gånger i veckan var givetvis inte rimligt med tanke på samhällets övriga restriktioner. Att begränsa de värnpliktigas hemresor var således ett befogat beslut att fatta, om än påfrestande för de drabbade. Däremot såg Pliktrådet brister i tillämpandet av beslutet ute på vissa förband, där värnpliktigas tid och möjlighet till återhämt-

sammanhanget framgår att kompaniledningen befarar att värnpliktiga dricker alkohol.

Att begränsa de värnpliktigas alkoholkonsumtion är inte problemet, utan är symptomatiskt för ett bredare problem om attityd gentemot de värnpliktiga. Generella begränsningar i de värnpliktigas rätt till ledighet på detta sätt blir en fråga om kollektiv bestraffning. Utöver att kollektiv bestraffning är olaglig, inskräps vikten

Malin Eidmann, Pliktrådet.

”Det är inte uteblivna hygienartiklar och efterlängtad godis som är det verkliga problemet här.”

ning oskäligt begränsades.

På en del förband tillbringade värnpliktiga flera veckor utan lediga dagar. Det förekom intensifierad utbildning för att senare ta ut längre sammanhängande ledighet eller avsluta utbildningen tidigare. På andra förband genomfördes relevant utbildning, som i vanliga fall inte hinns med.

Samtliga är exempel på goda initiativ. Däremot gavs även exempel på uppkommen tjänst med verksamhet som till synes saknar syfte. Värnpliktiga berättar om återkommande dagsprogram som bestått av att packa en tross och hämta en portion dygnsrationer, för att sedan spendera resten av dagen i ständig beredskap.

Vidare uppger värnpliktiga att när de väl fick ledigt, var ledigheten omotiverat begränsad. ”Permission för rekryter är att betrakta som tjänst”, angavs i ett mejl från kompaniledningen till de värnpliktiga på ett förband. I

av ledighet och återhämtning med hänsyn till den monotona och frustrerande tillvaro som följer karantän. Värnpliktiga ger av sin tid och kraft i statens intresse, rimligtvis bör dessa bemötas med respekt för uppoffringen.

FRÅN ETT FÖRBAND gavs exempel på goda initiativ där värnpliktiga fick åka med befäl för att till plutonen inhandla hygienartiklar, snacks och dylikt. Inköpslistorna var långa. Väl framme vid livsmedelsbutiken gavs endast 10 minuter till inköp, med motivationen att befälet som kör dem vill hem till familjen.

Följden löd, att om de värnpliktiga misslyckas med tidpassningen så kommer det vara slut på utflykter av denna karaktär.

Det är inte uteblivna hygienartiklar och efterlängtad godis som är det verkliga problemet här, utan återigen attityden mot värn-

pliktiga. Tidpassning är viktigt, men när uppgiften definieras utifrån ett befäls frustration tas inte de värnpliktigas tillvaro på allvar. Hade samma befäl behandlat en kollega eller försvarsungdom på samma vis?

Per definition kan värnpliktiga inte avlägsna sig från tillvaron, således måste rättssäkerheten och välbefinnandet för pliktpersonal tas på särskilt stort allvar – inte minst under en samhällskris som denna.

Under Pliktrådets förbandsbesök och samtal med värnpliktiga har vi förstått att det finns exempel på en annan typ av ledarskap i verksamheten; befäl som ger av sin tid och kraft och utövar ett outtröttligt, omhändertagande förmanskap.

Vi förväntar oss bättre, därför att vi vet att Försvarsmakten kan bättre.

Malin Eidmann, Pliktrådet

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 12 augusti 2020.

SPRÅK BAKLÄXA FÖR FHM

Att arbetet med klarspråk vid svenska myndigheter inte kommit så långt märktes tydligt särskilt i början av coronapandemins utbrott i Sverige.

De inledande uttalandena från Folkhälsomyndigheten (FHM) var allt annat än klara och tydliga. Till exempel sa statsepidemiolog Anders Tegnell att folk nog "borde ta sig en funderare på om de verkligen behöver resa", ett ganska luddigt sätt att säga: "Ni **bör inte** resa om det inte är absolut nödvändigt". Det krävdes förtydliganden från bland andra statsministern om att FHM:s råd och rekommendationer inte är valfria att följa, utan att de är **krav och regler**.

Klarspråk betyder att myndigheter ska kommunicera till allmänheten, och till andra myndigheter, på ett *vårdat, enkelt och begripligt* språk, det vill säga tala och skriva på ett sätt som folk förstår, utan krångliga facktermer och högravande meningar. Det är även viktigt att välja rätt ton och stil beroende på syftet med och målgruppen för det som ska kommuniceras. Det primära här är att *budskapet anpassas till mottagaren*. Detta är dock något som FHM inte lyckas särskilt väl med.

Nya situationer och fenomen leder till att nya ord skapas, eller att befintliga ord plötsligt återuppstår och börjar användas av alla samtidigt. Efter Estoniakatastrofen kom ordet "bogvisir" och 2004 lärde vi oss alla "tsunami", till exempel. Nu talar och skriver alla om corona och covid-19. Därför är det bra om alla skriver likadant, med gement c.

I dessa coronatider har även en mängd nyord skapats och spritt sig snabbt. Som till exempel:

- › **Flockimmunitet** – när en tillräckligt stor andel av befolkningen haft viruset stoppas spridningen
- › **Hobbyepidemiolog** – person på sociala medier som plötsligt är expert på epidemiologi
- › **Infodemi** – den snabba spridningen av rykten och falska nyheter om epidemin
- › **IVA** – intensivvårdsavdelning. Förvisso ingen ny förkortning, men användningsfrekvensen av den har ökat kraftigt det senaste kvartalet
- › **Nysskam/hostska** – när man råkar nysa eller hosta offentligt trots att man inte är sjuk i corona, kanske bara har lite pollenallergi, och får omvärldens hatiska blickar mot sig.
- › **Pandemi** – epidemi som sprids okontrollerat över världen
- › **Plana ut kurvan** – se till att smittspridningen sker under en längre tid för att inte överbelastat vårdanläggningarna
- › **Samhällsspridning** – viruset sprids okontrollerat i samhället
- › **Social distansering** – håll avstånd från varandra
- › **Statsepidemiolog** – inget nytt ord egentligen, men användningsfrekvensen har ökat enormt under det senaste kvartalet. En statsepidemiolog är en tjänsteman på FHM som utses av generaldirektören.
- › **Tvåmetersregeln** – håll två meters avstånd till varandra

Ord med coronaprefix:

- › **Coronafika/-aw/-möte** – webbfika/-aw/-möte
- › **Coronafrys** – efter lång tid av

isolering/karantän utan möjlighet till frisörbesök

- › **Corontän** – sammanslagning av corona och karantän
- › **Coronasjuka/coronafriska** – patienter som är sjuka i/friska från corona
- › **Covidpatient** – patient som är sjuk i covid-19
- › **Covidiot** – person som förnekar faran med covid-19 och lever på som vanligt

Här är även ett par exempel på några tyska och engelska nyord:

- › **PPE** – personal protection equipment (skyddsutrustning)
- › **Coronials** – namnet på den generation barn som föds under pandemin
- › **Quaranteens** – skämtsamt om vad barnen som föds under pandemin kommer att kallas som tonåringar
- › **Geisterspiel** – fotbollsmatcher som spelas utan publik (p.g.a. Corona)
- › **Coronaspeck** – extrakilon man samlar på sig i karantän

OM SPRÅKVÅRDARNA I FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmaktens språkvårdare arbetar med att förtydliga den skriftliga kommunikationen både inom myndigheten och till allmänheten. Vi hjälper till med språkgranskning av texter på svenska och engelska och håller även utbildningar i klarspråk.

SVAR TILL

”AKADEMISERINGEN – ETT TVEEGGAT SVÄRD”

PLUTONSNIVÅN VINNER INGA KRIG

MIKAEL TORNVING IFRÅGASATTE i förra numret hur han skulle bli bättre som plutonchef genom att ha 180 högskolepoäng. Frågan är djupt karaktäristisk för akademiseringens kritiker. Medan det är fullt rimligt att fråga hur vi bättre förbereder plutonchefer, så missar Mikael fråga att krig varken vinnas eller förs på plutonsnivå.

Min personliga upplevelse är att den här frågan nästan uteslutande ställs ur ett okritiskt förhållningssätt till kunskap och bygger på anekdoter. Jag väntar med spänning på en argumentation som bygger på historiska exempel eller ett rigoröst förhållningssätt till kunskap.

Efter att ha arbetat i Försvarsmakten en tid ser jag större risker med att oreflekterat hylla plutonchefen som idealbefattning och låta officerens prestationer där ha stor påverkan för fortsatt karriär. Det krävs andra egenskaper av en plutonchef kontra en stabsmedlem eller brigadchef och uppåt. Försvarsmaktens största utvecklingspotential torde inte finnas på stridsteknisk nivå utan på högre ledningsnivåer, helt enkelt för att vi på dubbelsidiga övningar och vid skarpa stridskontakter haft goda framgångar.

Försvarsmakten behöver en mängd kritiska officerare som klarar att hantera komplexa problem. De verktyg och förhållningssätt till kunskap och vetande som en akademisk utbildning i allmänhet medför är högst relevanta för officerare. Det kan diskuteras till vilken grad vissa utbildningar bidrar till plutonchefens arbete, men eftersom rekryteringen sker med många potentiella sökanden är kravet rimligt att ställa, för sållning. Den som vill arbeta i Försvarsmakten utan att ta en akademisk exam

men har fortfarande alla möjligheter att söka till specialistofficer.

Det kommer fortsätta diskuteras om akademiseringens effekter. Det är i grunden positivt, men jag skulle gärna se att fortsatt diskussion bygger vidare på de meningsfulla utby-

ten som redan skett istället för att med jämna intervall börja på ruta noll. Jag skulle gärna se att interna försvarsdebatter tar hänsyn till att det finns mängder av initierade texter bara en googling bort. Det kännetecknar ett akademiskt förhållningssätt.

För övrigt är officersprogrammet tre och inte fyra år.

*Daniel Smith
Arméofficer och försvarsdoktorand*

”HÖGSKOLEKRAVET ÄR MOTIVERAT”

JAG INSTÄMMER I kapten Tornvings åsikt att de analytiska förmågor som utvecklas av högskolestudier har ringa inverkan på verksamhet i plutonsram, men jag kan tänka mig att de är nyttiga vid framförallt stabstjänst.

Just staber på olika nivåer sväljer enorma mängder reservofficerare och behovet lär öka dramatiskt. Reservofficersutbildningen måste därför ha ett längre perspektiv än att bara förse avkastningsförband med plutonchefer.

Med målsättningen att varje examinerad fänrik senare i karriären ska ta plats i en stab är således högskolekravet motiverat. Givetvis finns personer som kan analysera stora mängder komplex information, och ta fram beslutsunderlag utifrån det, i alla yrkeskategorier i samhället, men koncentrationen torde vara betydligt högre i den kvalificerade arbetskraften.

Med det sagt så råder det ingen platsbrist på ROU idag, så jag håller med om att det tål att diskuteras om det i syfte att öka ansökningarna kanske ska vara krav på högskoleutbildning först när det är dags att bli kapten eller gå taktisk stabskurs istället för som nu för att få bli befördrad till löjtnant.

*Mårten Matell
Fänrik i reserven, juriststudent och ordförande
för Lunds Akademiska Officerssällskap*

Daniel Smith.

Mårten Matell.

EXKLUSIVT ESKORTUPPDRAG

Svenskt stridsflyg eskorterade amerikanska bombflygplan av typen B-1B Lancer i svenskt luftrum den 20 maj. Även lufttankning genomfördes.

– Flygvapnets viktigaste uppgift är att leverera ett starkt luftförsvar där vi kontrollerar vårt luftrum. Genom att flygvapnet kontrollerar luftrummet ger det förutsättning för markmålsoperation, vilket även fingerades under denna övning, kommenterade flygvapenchefen generalmajor Carl-Johan Edström.

BILDEN

Foto Antonia Sehlistedt/Försvarsmakten

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

ETT MEDDELANDE FRÅN MILITÄRA UNDERRÄTTELSE- OCH SÄKERHETSTJÄNSTEN

VEM GILLAR DET DU DELAR?

Öka ditt säkerhetsmedvetande på forsvarsmakten.se/saker

FÖRSVARSMAKTEN